

klimgids

Sy

Harald Swen - Tim van der Linden

Bergwandelen
Alpinisme
Sportklimmen

Sy

Met dank aan:

Jan Groeneveld, Joachim Driessen, Marilou Pauwels, Piet Jacobs, Paul Gevers,
Ulf Lennertz, Truong Ngo, Pamela Landers, Wiebe Penning de Vries, Lotte de Man,
Regien Winnubst, Paul Lahaye, Zeno Schaekers, Minke Stijns, Rogier Wouters,
Gerard Bomhof en Zout Fotografie.

Grote dank gaat uit naar de Club Alpin Belge, SERAC en Joe Dewez in het bijzonder
voor hun werk om Sy weer toegankelijk en beklimbaar te maken.

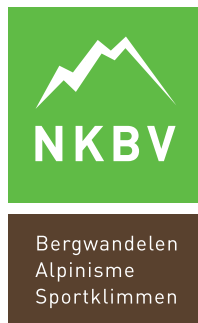
Colofon

Editie 2021
NKBV, Nederlandse Klim- en Bergsport Vereniging
Bezoekadres: Houttuinlaan 16A, 3447 GM Woerden
Postadres: Postbus 225, 3440 AE Woerden

Auteurs
Harald Swen, Tim van der Linden

Ontwerp
Superpamstastic

Foto cover: Zeno Schaekers in Le Pitoufat op de Vignobles.
Foto door Paul Lahaye.

Na 34 jaar is er eindelijk weer een klimgidsje van Sy verschenen! In de jaren sinds de laatste topo uit 1986 is er in dit klassieke klimgebied veel veranderd. Zo werd in 2002 het klimmen op de meeste rotsen van Sy zelfs verboden. De rotsen raakten volledig overgroeid en het klimgebied raakte in de vergetelheid.

Ongeveer 10 jaar geleden ging de Vignobles weer open. Maar voor veel mensen was Sy niet compleet zonder de bovenstroomse rotsen. Na 16 jaar wachten kwam in 2017 het goede nieuws dat er weer geklommen zou mogen worden op de bovenstroomse rotsen van Sy. Sindsdien is door de mensen van de Club Alpin Belge (CAB) veel werk verzet en zijn de eerste twee bovenstroomse massieven, de Rocher du Banc en de Cathédrale opnieuw ingericht. De Nandouire zal in 2021 volgen.

Er kan dus weer naar hartenlust geklommen worden in Sy!

Sy is voor Nederlandse klimmers altijd een speciaal klimgebied geweest. De liefde voor het gebied resulteerde zelfs in de bouw van een eigen onderkomen, de Tukhut. Deze hut is de enige 'berghut' die in het bezit is van de NKBV. Dankzij de verbondenheid met Sy hebben vele Nederlandse klimmers in Sy hun eerste stappen in de rots gezet. We hopen dat er nog veel klimmers zullen volgen nu het gebied weer goed toegankelijk is en de gerenoveerde Tukhut als de HerBerg haar deuren heeft geopend.

De 'renovatie' van zowel de rotsen als de hut vormden de aanleiding om een nieuw klimgidsje te maken. Er is weliswaar niet meer rots bijgekomen, wel is er veel veranderd ten opzichte van de laatste topo uit de jaren 80. Er zijn bijvoorbeeld bij de herinrichting door de CAB een aantal nieuwe routes ingeboord. Ook hebben sommige routes een ander verloop dan vroeger gekregen. Tot slot heeft de tand des tijds ook z'n invloed op de routes gehad. Sommige schollen of flakes die los zaten, zoals de 'vingers' op de Vignobles, zijn verwijderd. En in andere routes zijn de grepen en treden door de vele beklimmingen zo glad geworden dat een beklimming anno nu niet meer te vergelijken is met een beklimming enkele decennia terug. We hebben daarom alle routes opnieuw gewaardeerd en een in onze optiek meer realistische moeilijkheidswaardering gegeven.

We hebben de meeste routes zelf geklommen, maar in enkele gevallen is dat niet gebeurd en waren we van informatie uit de tweede hand afhankelijk. Omdat flink wat historische lijnen opgegaan zijn in moderne routes zul je sommige klassieke lijnen niet meer in deze topo aantreffen. De routes op de Nandouire zijn in deze topo niet opgenomen. We zullen deze nog in kaart brengen en de topo vervolgens in gedrukte vorm uitbrengen.

**We hopen dat je met deze topo Sy opnieuw zult leren ontdekken
en wensen je veel klimplezier!**

We stellen feedback over fouten en vergissingen op prijs. Mail naar sport@nkbv.nl.

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Hoe kom je in Sy, parkeren en toilet	5
Toegang tot de rotsen	6
Ligging van de rotsen ten opzichte van elkaar	8
Overnachten en eten	8
Klimstijl en materiaal, legenda van de topo	10
Vignobles	12
Overzichtskaartje Vignobles, Tunnel en Trous	14
Vignobles - Sector Niche	16
Vignobles - Sector Pastorale	20
Vignobles - Sector Pastorale Topwand	24
Vignobles - Sector Nouks	28
Vignobles - Sector Lulu	30
Tunnel, Trous	34
Vierge	38
Vierge, Noordwand	40
Vierge, Zuidwand	44
Banc	50
Cathédrale	58
Geschiedenis klimsport in Sy	70
Eerbetoon Erik Lennertz	76
Herbehakin Epée de Damocles	78
Klimgebieden rondom Sy	82
Klimjaarkaart	84
Wees een goede gast	86

Sy

Sy ligt hemelsbreed zo'n 30 kilometer onder Luik. Het is zowel met eigen vervoer als per trein bereikbaar. Vanuit Nederland is het in de meeste gevallen het snelst om via Maastricht te rijden via de E25. Neem afslag 48 Huy en volg de N66 in westelijke richting, vervolgens neem je de N86 in zuidelijke richting. Vlak voor Vieuxville gaat de afslag Sy naar rechts. Wie al aan de Ourthe is kan Sy ook vanaf Hamoir bereiken. De autorit Utrecht-Sy is 260km en de reistijd circa 3 uur.

Sy heeft een eigen treinstation met een rechtstreekse verbinding vanaf Luik. Plan je treinreis via www.belgiumtrain.be of www.nsinternational.nl

Ter indicatie; de treinreis Utrecht-Sy duurt 4 à 5 uur. Let op als je de reisplanner gebruikt!
In Noord-Frankrijk ligt ook een plaats met de naam Sy.

Parkeren

Er is een groot parkeerterrein schuin tegenover de NKBV hut, de HerBerg. Parkeer je auto ter hoogte van de speeltuin en het restaurant La Petite Difference.

Kom je slechts voor 1 dag en is de Vierge of Vignobles je doel? Dan kun je ook verder stroomafwaarts parkeren langs de rivier. Rij door tot het eind van de Rue de Luins, en parkeer de auto net na het keerpunt aan het einde van de asfaltverharding.

Toilet

Direct naast de parking en de aangrenzende speeltuin is een openbaar toilet.

Toegang tot de rotsen

De rondom het dorp Sy gelegen rotsen zijn alleen toegankelijk voor mensen die lid zijn van een bij de UIAA aangesloten bergsportbond of -federatie. Als Nederlander moet je NKBV-lid zijn én de klimjaarkaart (zie pagina 78) hebben gekocht. Belgische klimmers moeten lid zijn van de CAB of de KBF. De rotsen in Sy zijn op te delen in twee sectoren; de stroomopwaartse en de stroomafwaartse rotsen. Ter hoogte van de spoorbrug in het dorp is aan de overzijde van de rivier ook nog de overgroeide Rocher du Parking te vinden met enkele boulderachtige routes. Die zijn momenteel echter niet in beklimbare toestand en daarom niet in deze topo opgenomen.

Stroomafwaartse rotsen - Rocher de la Vierge, Rocher des Troues en Rocher des Vignobles.

Volg de Rue de Luins stroomafwaarts langs de Ourthe tot deze in een verhard pad over gaat. Volg het pad langs de rivier, ga onder de spoorbrug door en blijf het pad volgen tot je bij een rots vlak naast het pad komt. Dit is de Vierge, die te herkennen is aan het Mariabeeld onder een afdakje op circa 5 meter hoogte aan de noordzijde van de rots. Om bij de overige massieven te komen volg je het pad langs de Ourthe, langs een grote weide. Aan het einde van de weide buigt er een pad naar rechts af. Dit leidt naar Rocher des Troues. Vervolg je het pad langs de Ourthe dan kom je na ongeveer 50 meter bij het grote rotsmassief dat bijna met de voet tot aan het pad komt; de Rocher des Vignobles.

Tussen Rocher des Troues en de Rocher des Vignobles ligt de Rocher du Tunnel. Dit massief is echter nog niet herbehaakt en het pad er naar toe is overgroeid. De routes op dit massief zijn momenteel niet in beklimbare toestand en daarom niet in deze topo opgenomen.

Voor het klimmen op de Rocher des Vignobles gelden een aantal voorwaarden:

- Er is een formeel verbod om de paden te verlaten; wat deze paden zijn staat in deze topo en kun je lezen op het informatiebord aan de voet van de rotsen.
- Het is verboden om af te dalen via het steile ravijn tussen de Rocher des Vignobles en de Rocher du Tunnel.
- Gebruik geen afstekers als je op het pad aan de noordwestelijke (achter) zijde van de Vignobles afdaalt. De helling is steil en erosie is een probleem. Volg ook niet eventuele sporen die direct langs de rots aan de noordzijde lopen. Hier groeit beschermde vegetatie.

Stroomopwaartse rotsen - (Rocher du Banc, La Cathédrale, La Nandouire en La Del'venne)

Vanaf de parkeerplaats tegenover de HerBerg (voormalig Tukhut) loop je stroomopwaarts via de Rue de Luins. Ga onder de spoortunnel door en ga rechtsaf bij de Chapelle Notre Dame te voet de Rue de Nalnico in. Deze weg is verboden voor auto's. Vervolg aan het eind van de weg het pad langs de rivier. Je komt vrijwel direct bij Rocher du Banc. Honderd meter verderop kom je bij La Cathédrale. Het voetpad splitst zich na de Cathédrale. De rechter vertakking volgt de rivier naar La Nandouire. De linker vertakking gaat de helling op tot een zadel. Ga je vervolgens naar links dan kom je na enkele meters bij de toegangsweg van Sy, de Route de Sy. Ga je naar rechts dan kom je bij de top van La Nandouire. Ga je rechtdoor dan daal je steil af richting La Del'venne. Tussen La Cathédrale en La Nandouire ligt ook nog een klein massief, la Paroi du Fond.

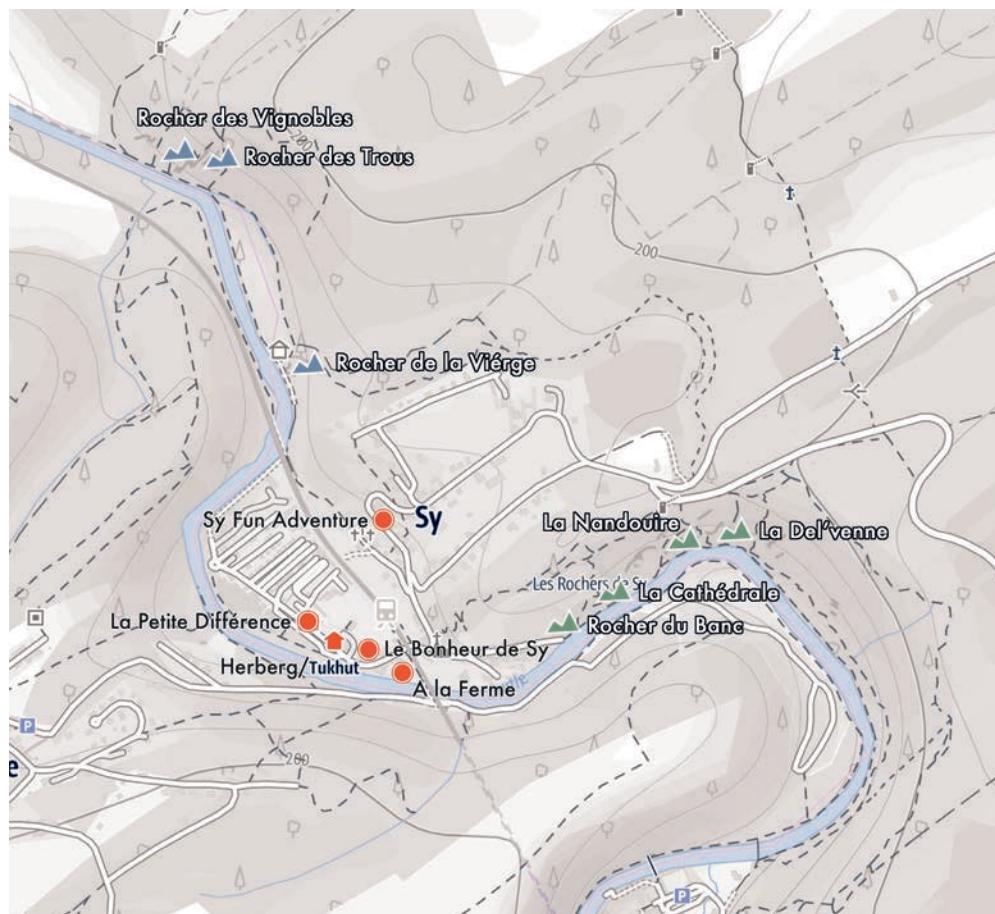

Geopende massieven

Er mag alleen op de officieel geopende massieven geklommen worden. Dat zijn (stand herfst 2020) de stroomafwaartse rotsen Rocher de la Vierge, Rocher des Troues en Rocher des Vignobles en de stroom opwaarts gelegen rotsen Rocher du Banc, Le Cathédrale en La Nandouire.

Het is verboden op de niet officieel geopende massieven te klimmen voor er door de gebiedsbeheerder (CAB) officieel toestemming voor is verleend.

Ligging van de rotsen ten opzichte van elkaar

Overnachten en eten

Er zijn in Sy meerdere overnachtingsmogelijkheden die allemaal in het kleine dorpscentrum van Sy te vinden zijn.

De HerBerg (voormalige Tukhut)

Voor leden van de NKBV is de HerBerg de meest voor de hand liggende overnachtingsplek. Deze 'berghut' is eigendom van de NKBV en leden kunnen tegen een gereduceerde prijs overnachten in twee of vierpersoonskamers of in een echt huttenlager. De hut is alleen in het weekend open. Er is een bar en een keuken waar zelf gekookt kan worden.

Kijk voor meer informatie en reserveringen op nkbv-herberg.nl

Camping Sy / La Petite Difference

Deze camping met café heeft Nederlandse eigenaren en is direct naast de HerBerg gelegen. De camping is het hele jaar door geopend en er kunnen kampeerplaatsen, safaritenten en appartementen geboekt worden: camping-sy-ardennen.nl.

Het **Restaurant Ferrières** is ook in eigendom van de eigenaren van de camping: restaurantferrieres.be

Hotel à la Ferme is het enige hotel in Sy en ligt direct aan de Ourthe. Het beschikt over mooie kamers, een inpanning zwembad en restaurant: hotelalaferme.be

Aan de oostzijde van de HerBerg vind je restaurant **Le Bonheur de Sy**: facebook.com/LeBonheurDeSy

Wiebe Penning de Vries op de Vignobles
Foto door Tim van der Linden

Klimstijl en materiaal

Vrijwel alle routes in Sy zijn voorzien van solide ingelijmde haken en relais. In enkele routes vind je nog oudere Petzl Longlife plaquettes. Tijdens de meest recente herbehaking zijn veel klassieke routes van meer haken voorzien dan voorheen. Desalniettemin zijn de haakafstanden in de meeste klassieke routes aan de forse kant, zeker wanneer je de afstanden in de klimhal gewend bent. Dit is met name het geval op de Vignobles en de Cathédrale. De keuze hiervoor is een bewuste afweging geweest tussen de trend om routes sportklimmatig (quasi risiceloos) te behaken en het in ere houden van de traditie dat de rotsen van Sy een trainingsmassief zijn voor het alpiene klimmen, waar men nog veel forsere afstanden tussen tussenzekeringen aan zal treffen.

Het is aan te raden dergelijke routes alleen met de nodige beheersing en kennis van het plaatsen van eventuele extra mobiele tussenzekeringen te klimmen.

De oorspronkelijke haken uit de route Epée de Damocles.

Op de topo's van de massieven zijn soms tussenzekeringen en vrijwel altijd relais ingetekend. Dit is gedaan om het verloop van de routes te verduidelijken. Er kunnen echter haken verkeerd ingetekend zijn of over het hoofd gezien zijn. Vaar daarom niet blind op wat in de topo staat. Je doet er verstandig aan de routes in te stappen met meer setjes dan aangegeven. Neem ook een bandschlinge+schroefkarabijn mee voor het ombouwen en een abseilapparaat voor als je moet abseilen vanaf de standplaats aan het eind van de route.

Op de foto-topo's van de wanden zijn twee typen relais aangeduid.

- x** Tussenhaak
- Relais voorzien van een ketting of maillon rapides om aan af te dalen.
- Relais zonder ketting of maillon rapides. Bedoeld om stand aan te maken en de naklimmer aan omhoog te zekeren. Klim door naar de top en daal vervolgens af via het pad.

Het klimmen in de rots geschied altijd op eigen verantwoordelijkheid. De rots is geen klimhal. Kennis en eigen verantwoordelijkheid zijn vereist. Ben je niet zeker van je zaak? Volg dan een cursus die opleidt tot zelfstandig klimmer. Meer info over de cursusmogelijkheden vind je op de websites van NKBV, CAB en KBF.

De routebeschrijving is voorzien van een indicatie van de wijze van behaking:

- Onbehaakt.
- x Klassiek behaakt met relatief lange haakafstanden. Eigen mobiele zekeringen aan te raden. Een val kan gevaarlijk zijn.
- xx Goed maar sportief behaakt met soms lange haakafstanden. Eventueel eigen mobiele zekeringen gebruiken.
- xxx Sportklimroute. Haken dicht op elkaar geplaatst. Gevaarlijke vallen zijn onwaarschijnlijk.

- Standaard route aanduiding.
- Niet zichtbaar op de foto en/of in de versnijding van de rots.
- Variant.
- Onbeduidende route. Gebruiken ter oriëntatie.

#	Beschrijving	Graad	Beh.	Lengte	Haken + Relais	Datum	OS	Stijl FL	RP
A	La Grande Cheminée L2	3+	x	10	1+R				
B	La Police Montée	5b	x	22	5+R				
C	La Voie Lactée	7b	-	-	-				
D	L'As de Cœur	5b	xx	22	6+R				

Voorbeeld ter verduidelijking

An aerial photograph of a rugged mountain landscape. A prominent, light-colored, craggy rock formation rises vertically from a forested slope. The surrounding area is covered in dense, dry-looking trees and shrubs, suggesting an autumn or winter setting. A semi-transparent horizontal band is overlaid across the middle of the image, containing the word "Vignobles" in a white, sans-serif font.

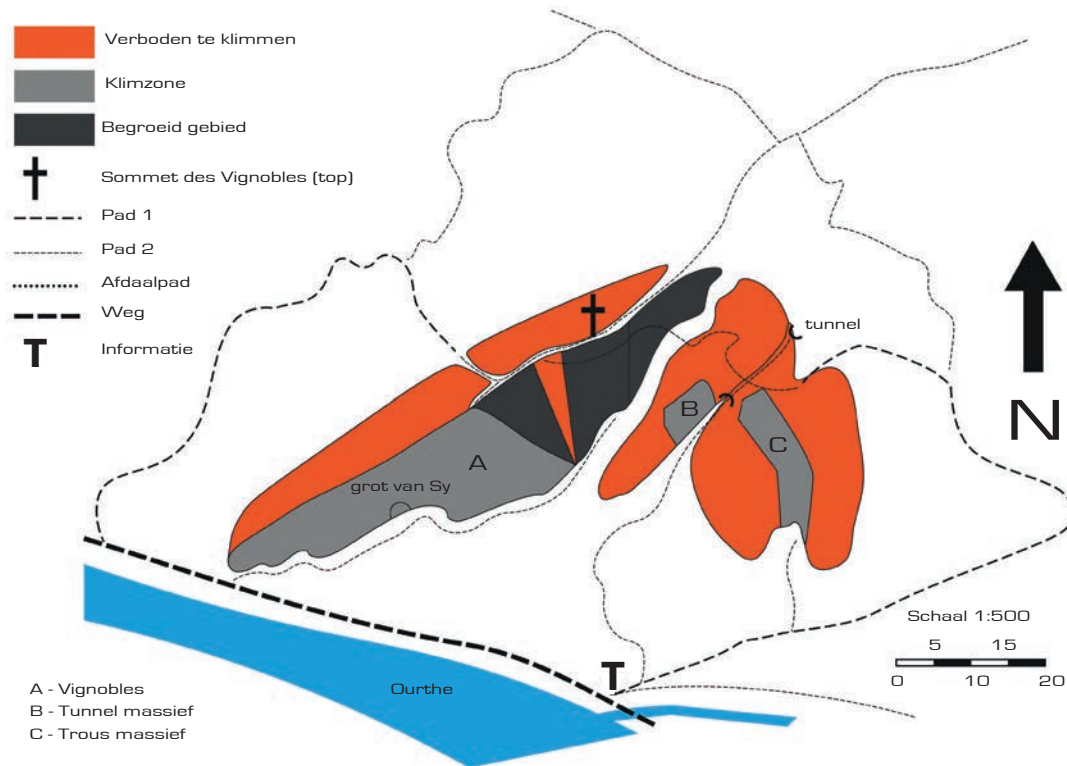
Vignobles

Rochers des Vignobles, du Tunnel en des Trous

De Vignobles is het meest indrukwekkende stroomafwaarts van Sy gelegen massief. De tot 45 meter hoge rots kan links en in het midden aan de zuidzijde beklommen worden. De noordzijde en het rechterdeel van de zuidwand zijn niet toegankelijk. Een deel van de routes op de Vignobles moet uitgeklimmen worden tot op de graat en vervolgens de top van het massief. Daal vanaf daar te voet via de noordzijde af via een steil pad door het bos. Deze afdaling kan onaangenaam glad zijn als het nat is. Direct rechts aan de Vignobles grenzend liggen de Rocher du Tunnel en de Rocher des Trous.

De Rocher du Tunnel is de rots bovenaan de helling tussen de top van de Vignobles en de Rocher des Trous. Dwars door de rots loopt een circa 8 meter lange holte, de naamgevende 'tunnel'. Vroeger konden op deze rots vier routes geklommen worden. De routes zijn echter niet herbehaakt en de toegang tot het massief van onderaf is problematisch. Op de Rocher des Trous kunnen drie lange en relatief makkelijke routes geklommen worden. Deze zijn niet ingericht om te topropen maar moeten naar boven uitgeklimmen worden. De routes zijn overigens langer dan ze er van onderaf uitzien. Vanaf de top van het Trous-massief daal je af via het pad dat rechts (oostelijk) van het massief loopt.

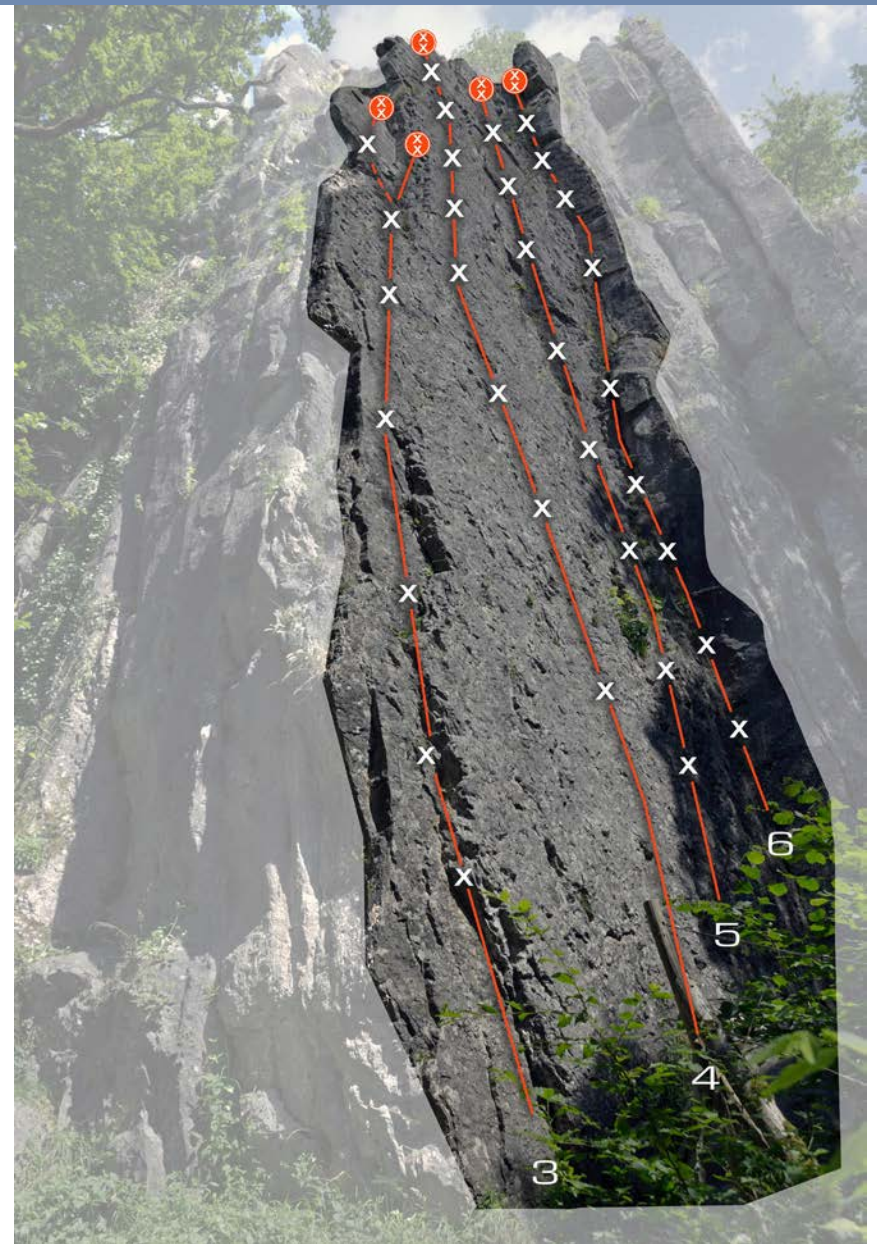
De rots en de hellingen rondom Vignobles, Tunnel en Trous zijn ingedeeld in zones die betreden mogen worden of gesloten zijn. In de gesloten zones groeit vegetatie die beschermd moet worden. Gebruik alleen de op de onderstaande afbeelding aangegeven paden om de impact op de natuur beperkt te houden en erosie van de hellingen te minimaliseren.

Rocher des Vignobles - Sector Niche

Rocher des Vignobles - Sector Niche

Rocher des Vignobles - Sector Niche

# Beschrijving	Graad	Beh.	Lengte	Haken + Relais	Datum	OS	Stijl FL RP
1 Cous Cous	6a+	xxx	15	7+R			
2 Vivide Sensazioni	5c+/6a	-	20	0+R			
3 L'Arête	5a, 2	xx	20, 30	7+R, 2+R, R			
4 Christabelle	5b	xx	24	8+R			
5 La Niche	4+	xx	26	8+R			
6 Le Dièdre Mallieux	4+/5a	xx	26	11+R			
7 Naam onbekend	5	xx	30 tot aan R van A	11+R			
8 Le Petit Michel	4+	-	30, 15	Onbekend			
9 L'Epée de Damoclès	6c+	xx	35	10+R			

Rocher des Vignobles - Sector Niche

# Routenaam	Beschrijving
1 Cous Cous	Ondanks de matige start en de vrij brokkelige rots kun je enkele aardige passen maken. Volgt de lijn die vroeger Le Sale Toutou heette.
2 Vivide Sensazioni	Een ietwat gezochte lijn die geheel zelf afgezekerd moet moeten.
3 L'Arête	Daal af na de eerste lengte of klim door naar de top. Dat laatste doe je in één of twee lengtes, afhankelijk van de lengte van je touw en het touwverloop. Daal af via het pad aan de noordzijde.
4 Christabelle	Een mooie route met een subtiele instap. Pas op bij de hoge 2e haak - een val tot op de grond is mogelijk.
5 La Niche	Klim de brede spleet tot het eind. Als je rechtstreeks door de spleet gaat bij de naam gevende niche dan wordt de route een solide 5c. Bovenin volgen wat langere afstanden tussen de haken.
6 Le Dièdre Mallieux	De grote versnijing volgen tot het einde.
7 Naam onbekend	Rechts van #6 via een spleet omhoog tot op een schuine band. Via de wand/spleet naar het markante vierkante dak. Lange setjes of slinges mee voor optimaal touwverloop.
8 Le Petit Michel	Ga via een spleet omhoog tot op een schuine band. Via de wand/spleet klim je naar het markante vierkante dak. De variant rechtsom is onbehaakt. De onbehaakte brede spleet rechts van deze route is de Grande Cheminée (4). De route is vaak dermate begroeid dat ze onbeklimbaar wordt.
9 L'Epée de Damoclès	Dertig meter technisch en tricky klimmen, en dan op 't eind nog een laatste lastig pasje. Damoclès Epée zal je blijven als één van de meest karakteristieke routes van België. Start of via de linker spleet (6c) of direct op de kopse kant (6c+). Er kan omgebouwd worden op het relais bovenaan route 10.

Zeno Schaekers klimt de klassieker La Pastorale 6a+
Foto door Paul Lahaye

Rocher des Vignobles - Sector Pastorale

Pamela Landers in L'Allegro 5a
Foto door Tim van der Linden

Rocher des Vignobles - Sector Pastorale

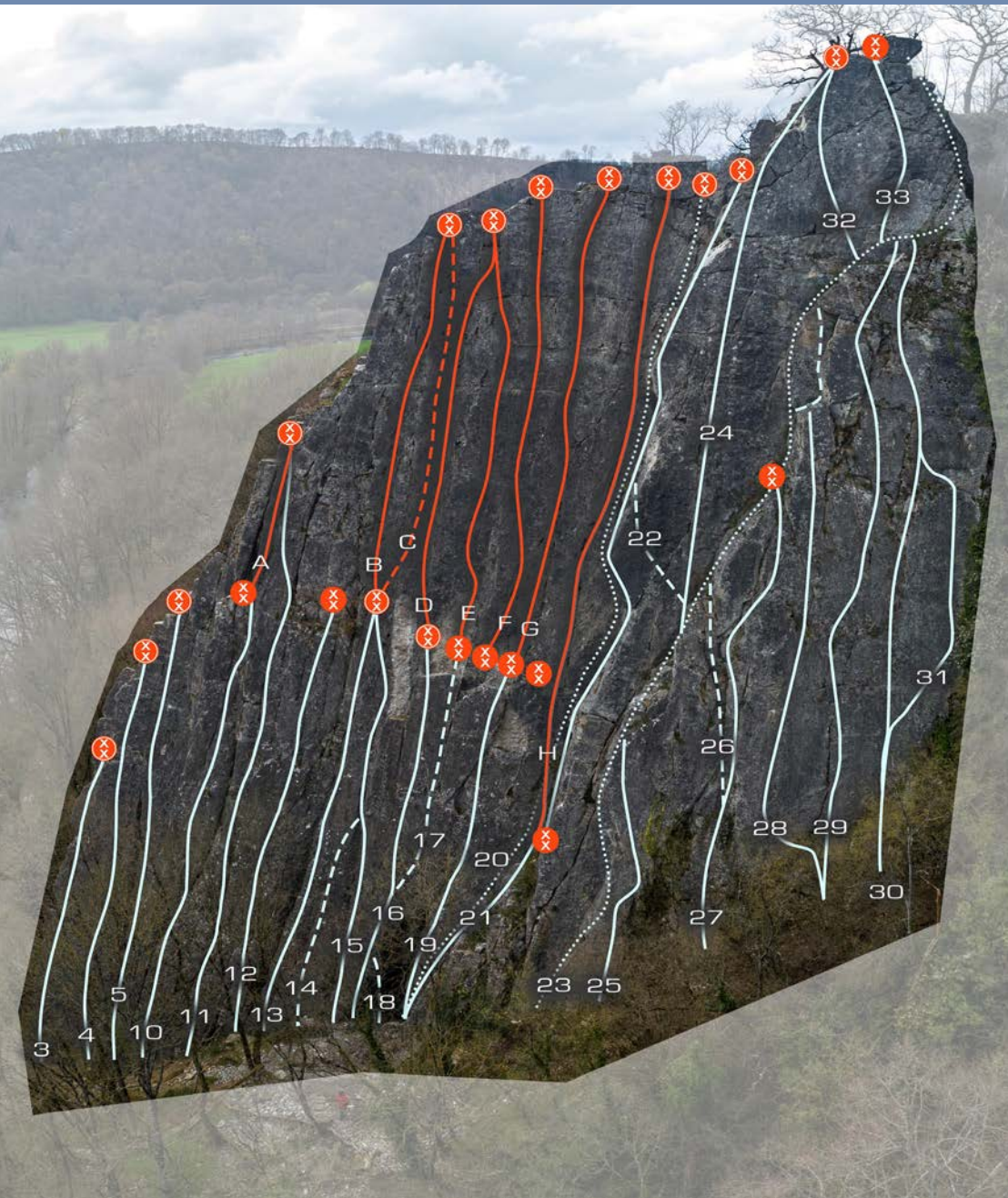
# Beschrijving	Graad	Beh.	Lengte	Haken + Relais	Datum	OS	Stijl FL	RP
10 La Pastorale	6a+	x	35	8+R				
11 Le Concerto/ Le Chimpanzé	5b, 5a	x	35	9+R				
12 L'Allegro	5a	x	22	5+R				
13 l'Arbre à Came/ l'Andante	5b	xx	22	8+R				
14 L'indécis	5b	xx	22	7+R				
15 La Persévérance	5c	xx	22	6+R				
16 Primeur/ Rackam le Rouge	6a+	xx	20	6+R (geen maillons)				
17 Furunkel	6a+	xx	20	6+R (geen maillons)				
18 Jan L	6b	x	20	8+R (geen maillons)				
19 Medium Regular	6b	x	18	5+R (geen maillons)				

Rocher des Vignobles - Sector Pastorale

# Routenaam	Beschrijving
10 La Pastorale	De Pastorale is misschien wel de bekendste route van Sy. Ondanks de haken is de Pastorale een niet te onderschatten route (6b?) die met enkele cams aan de gordel een stuk aangenamer te klimmen is dan zonder. Volg na 15 meter de linker smalle spleet rechtdoor. Na 25 meter is er een tussenrelais ter hoogte van de met beton versterkte losstaande pijler. Het is handiger nog 10 meter door te klimmen tot het volgende goede relais op de graat.
11 Le Concerto / Le Chimpanzé	Spaarzaam behaakte route die een systeem van brede spleten rechts van de Pastorale volgt. De sleutelpas is net onder de band met de eik. Hier is geen tussenrelais. Volg de spleet iets links houdend (dit deel heet 'Le Chimpanzé') naar het relais van route 10 op de topgraat.
12 L'Allegro	Start bij het naambordje op de wand en ga linkshoudend de wand in. De moeilijkste passage is de compacte passage. Het relais is op de band links van de boom.
13 l'Arbre à Came / l'Andante	Start bij het naambordje en volg de vrij atletische brede spleet. De route die zonder haken (clean) geopend is tegenwoordig volledig behaakt. Het relais is op de band rechts van de boom.
14 L'indécis	Start net links van het naambordje van route 15 en volg de smalle spleet gedurende 4 haken. Volg daarna route 15 en eindig bij het relais van route 13 rechts op de band bij de boom.
15 La Persévérance	De niet te missen smalle spleet links van de grot. Het naamplaatje en de haken zitten telkens links van de spleet. Klim tot het relais van route 13. Vroeger boog deze route naar rechts af tot aan de meest rechter van de drie inmiddels uitgebroken 'vingers'/ flakes. De variant Persévérance Direct ging rechtdoor.
16 Primeur / Rackam le Rouge	Start tussen Persévérance en de grot. Daarna schuin naar rechts en met twee parallelle spleten tot het relais.
17 Furunkel	Start identiek met route 16. Ga na 2 haken rechtsaf en klim via een spleet tot op de band.
18 Jan L	Korte variant van 4 haken die start in de grot. Volg daarna Primeur of Furunkel. Let op dat je de setjes voldoende verlengt om geen hinder van touwrijving te hebben.
19 Medium Regular	Op de rechter zijkant van de grot iets links houdend naar de 1e haak. Daarna schuin rechts omhoog via een brede spleet tot een opvallende holte. Volg een flake/schol naar het relais. Er is een slecht gezekeerde en meestal vieze directe instap mogelijk die moeilijker is.

Rocher des Vignobles - Sector Pastorale Topwand

Truong Ngo klimt II Pleut sur la Pizza du Chef 6a+
Foto door Tim van der Linden

Rocher des Vignobles - Sector Pastorale Topwand

# Beschrijving	Graad	Beh.	Lengte	Haken + Relais	Datum	OS	Stijl FL	RP
A La Grande Cheminée L2	3+	x	10	1+R				
B La Police Montée	5b	x	22	5+R				
C La Voie Lactée	7b	-	-	-				
D L'As de Cœur	5b	xx	22	6+R				
E Pitoufat	6c+	xx	22	6+R				
F PVD/Nuage Rose	6c	xx	20	7+R				
G Noir	6b+	xx	22	8+R				
H Il Pleut sur la Pizza du Chef	6a+	x/xx	40	12+R				

Rocher des Vignobles - Sector Pastorale Topwand

# Routenaam	Beschrijving
A La Grande Cheminée L2	Volg de brede spleet in de wand tot op de graat. Het relais is boven de spleet.
B La Police Montée	Klim recht boven het relais van route 13 via barsten en spleten tot de topgraat. Luchtig behaakt. De onbehaakte route 'Radar', 5c loopt door de rots van matige kwaliteit tussen route 12 en La Police Montée.
C La Voie Lactée	Gedefinieerde (en gezochte?) toprope route. Zonder gebruik te maken van de spleten aan weerszijde over de plaat tussen routes C en E..
D L'As de Cœur	De spleet rechts boven de linker witte vlek/ 'vinger'. Klim iets rechts van de haken.
E Pitoufat	Volg dunne spleten en een plaat met tricky pasjes boven de middelste witte vlek. Mooie lange lijn icm Rackam of Furunkel.
F PVD/Nuage Rose	Dunne spleten en een plaat met tricky pasjes. Ambiance! Ook een mooie lange lijn icm Rackam of Furunkel.
G Noir	Via een steeds dunner wordende spleet piazzend door de topwand. Waar de spleet eindigt links aanhouden, goed op je voeten vertrouwen en strekken maar naar de reddende greep! Voorheen L2 van La Persévérance.
H Il Pleut sur la Pizza du Chef	De route door de wand links van Les Nouks. Start in Les Nouks en volg na circa 12 m de spleet links in de wand. Bovenin vrij luchtig behaakt.

Een lekker biertje drinken na een dag lang klimmen kan bij La Petite Difference. De camping is het hele jaar door geopend en er kunnen ook kampeerplaatsen, safaritenten en appartementen geboekt worden.

Rocher des Vignobles - Sector Nouks

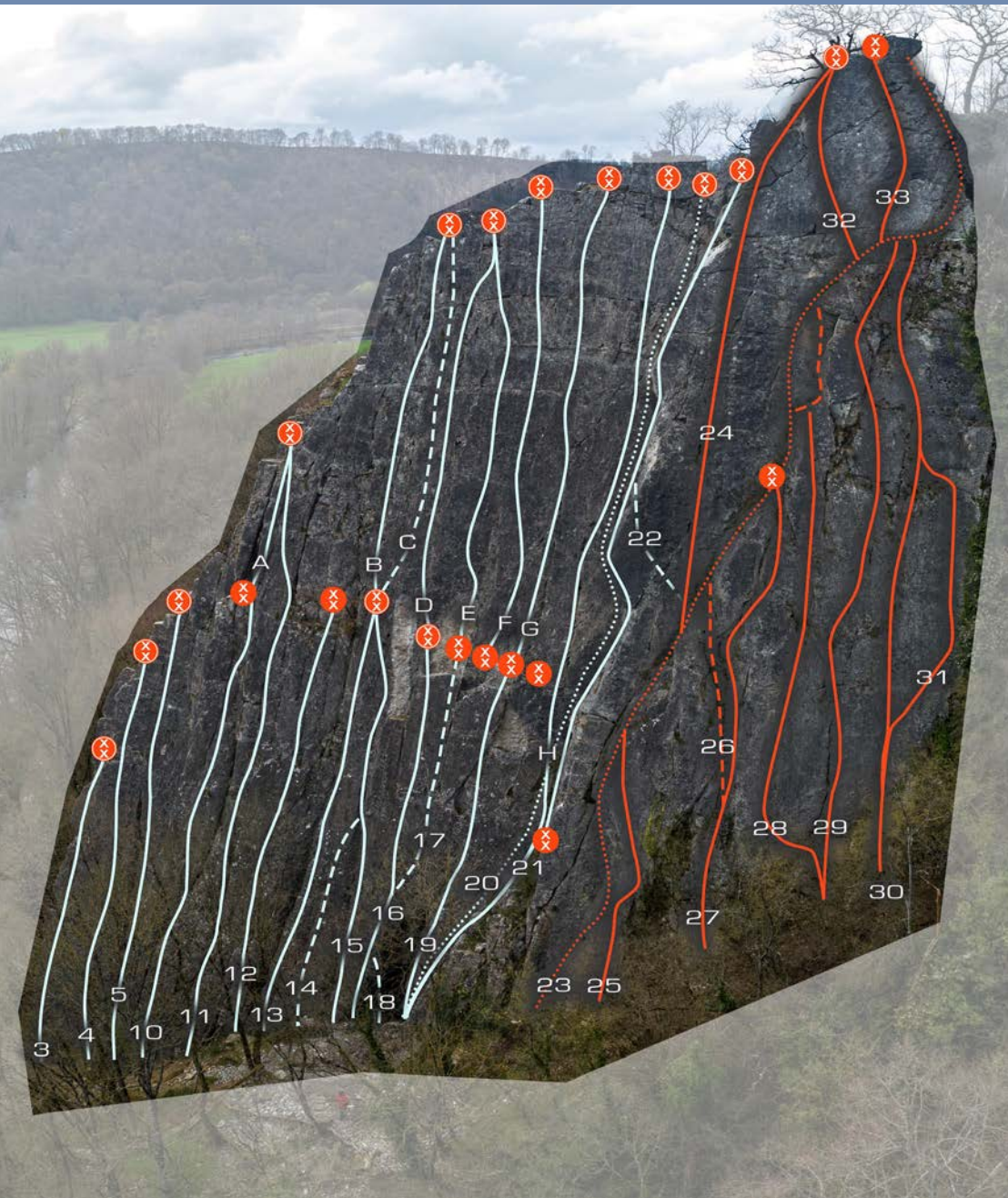

Rocher des Vignobles - Sector Nouks

# Beschrijving	Graad	Beh.	Lengte	Haken + Relais	Datum	Stijl		
						OS	FL	RP
20 Les Nouks	5c	xx	42	onbekend				
21 Métal Lourd	6b+	xx	45	15+R				
22 Fucking Nut	?	-	40	1				

# Routenaam	Beschrijving
20 Les Nouks	Via een voorbouw richting de grote versnijding en deze in één lengte naar de top.
21 Métal Lourd	De route op de overhangende pijler/kopse kant rechts van Les Nouks. Eindigt helemaal op de top van het massief.
22 Fucking Nut	Route-variant met één haak op de plaat tussen Métal Lourd en Délinquant.

Rocher des Vignobles - Sector Lulu

Ulf Lennertz in Délinquant-Rawéte 6a
Foto door Tim van der Linden

Rocher des Vignobles - Sector Lulu

# Beschrijving	Graad	Beh.	Lengte	Haken + Relais	Datum	OS	Stijl FL	RP
23 La Lulu	4, 4+	x	40	5, 2+R				
24 Délinquant-Rawète	6a	xx	40	11+R				
25 Panique Chez Les Neurones	6b	xx	25	7+R				
26 Côte de Boeuf	4c	x	25	2+R				
27 Finishing touch	4b	x	25	3+R				
28 Chateaubriand	6a+/6b	x	25	4+R				
29 La Sentinelle	4+	xx	25+10	8+2+R				
30 Naam onbekend	6b	xxx	25+10	8+2+R				
31 La Voie du Fou	7b(+)	xxx	25+10	10+2+R				
32 Une Salopette	7a/b	xx	10	3+R				
33 Sortie des Jeans	5a	xx	10	2+R				

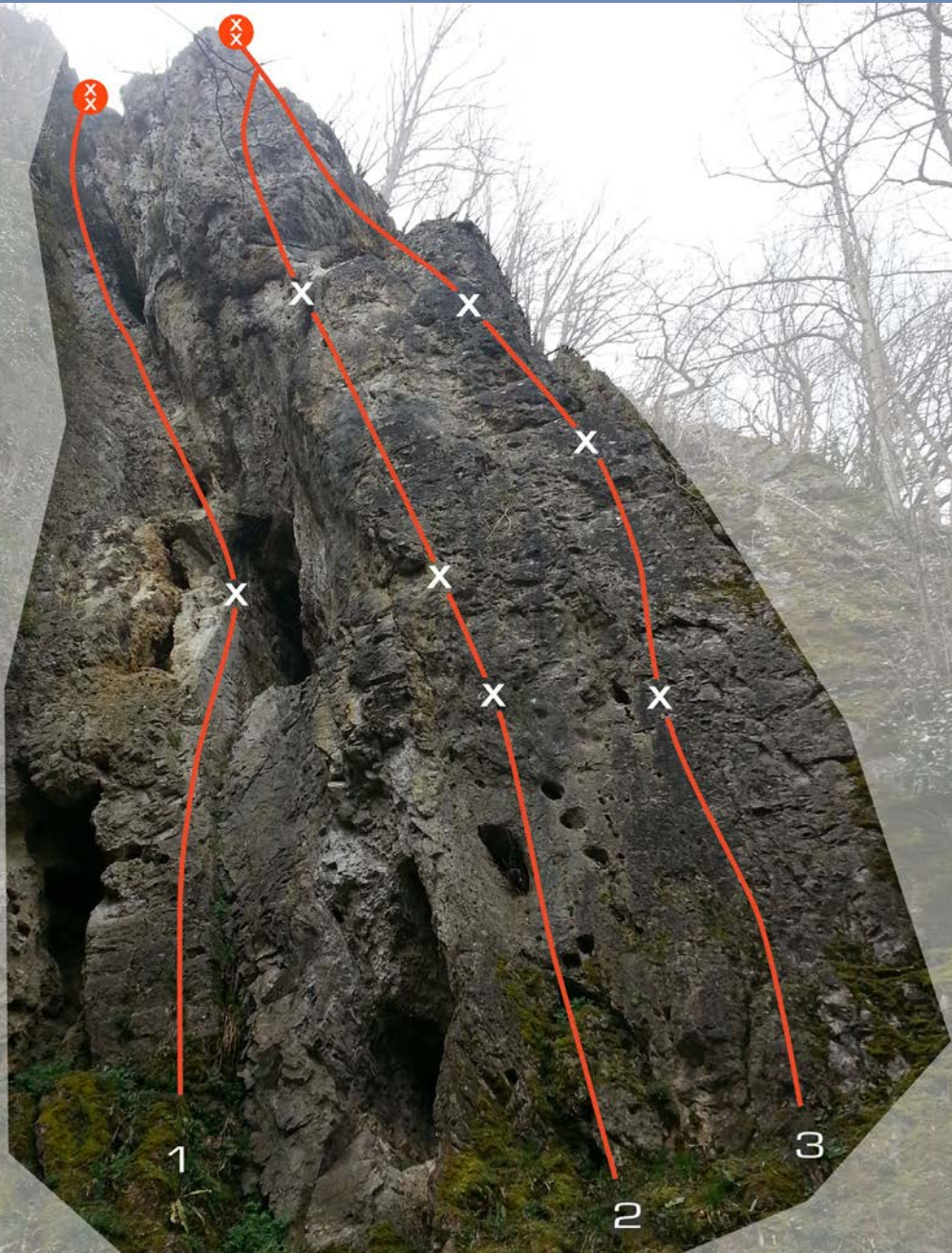
Rocher des Vignobles - Sector Lulu

# Routenaam	Beschrijving
23 La Lulu	Volg de prominente hoekversnijding rechts van Les Nouks tot het begroeide plateau onder een topwand. Tussenrelais na 25 meter. Klim hierna verder via de iets moeilijker linker spleet/hoek of via de rechter spleet/hoek. Eindig of via route 33 of klim rechts (hang één haak in van route 33) over de graat naar de top. Loop via het pad naar beneden.
24 Délinquant-Rawète	De route startte oorspronkelijk rechts naast Les Nouks (naambordje op de rots). Vanwege de vegetatie start je tegenwoordig beter via La Lulu. Volg na ca. 15 meter de prominente spleet die door de linkerwand loopt. Het is mogelijk een tussenrelais te maken net voor de crux van de route.
25 Panique Chez Les Neurones	Start op de pijler/plaat rechts van de versnijding van La Lulu. Volg na 16 m de Lulu. De 3e haak is slecht zichtbaar en zit links op de plaat..
26 Côte de Boeuf	In de wand rechts van Panique via spleten omhoog. Na 20 m de Lulu volgen. Matig behaakt.
27 Finishing touch	In de wand rechts van Panique via spleten omhoog. Na 25 m de Lulu volgen. Matig behaakt.
28 Chateaubriand	Start op het plateautje van de Sentinelle, traverseer naar links en klim omhoog. Expo behaakt bij H2 en H3. Dat de rots op karton lijkt maakt het er niet fijner op. Eindig bij het tussenrelais van La Lulu of klim verder door naar de top.
29 La Sentinelle	Deze route volgt de spleet dwars door de wand. De eerste haak voelt relatief hoog aan, daarna goed behaakt. Klim via route 33 naar de top. Gebruik een lange slinge in de 8e haak (op het plateau) om touwwrijving te voorkomen.
30 Naam onbekend	Nieuwe route met een subtiele passage tussen H1 en H2. Klim daarna rechtdoor de spleet/hoek en klim via route 33 naar de top. Gebruik een lange slinge in de 8e haak (op het plateau) om touwwrijving te voorkomen.
31 La Voie du Fou	Technisch monster. Ga tussen de 2e en de 3e haak van route 30 naar rechts en beklim de plaat zonder gebruik te maken van de spleten/kant aan weerszijden. Ga bij de 7e haak weer naar links in route 30. Klim via route 33 naar de top. Gebruik een lange slinge in de 8e haak (op het plateau) om touwwrijving te voorkomen.
32 Une Salopette	Korte route in de topwand met een erg lastige boulderpassage. Relais bovenop het massief.
33 Sortie des Jeans	Korte route en goed te klimmen route in de topwand over de plaat. Relais bovenop het massief. Lastiger als je rechtstreeks klimt.

Tunnel, Trous

Rocher des Trous

Rocher des Trous

# Beschrijving	Graad	Beh.	Lengte	Haken + Relais	Datum	OS	Stijl FL	RP
1 Cheminee des Trous	4	x	45	onbekend				
2 Depart Gauche	4	xx	45	9+R				
3 Cheminee/Graat	4	xx	45	9+R				

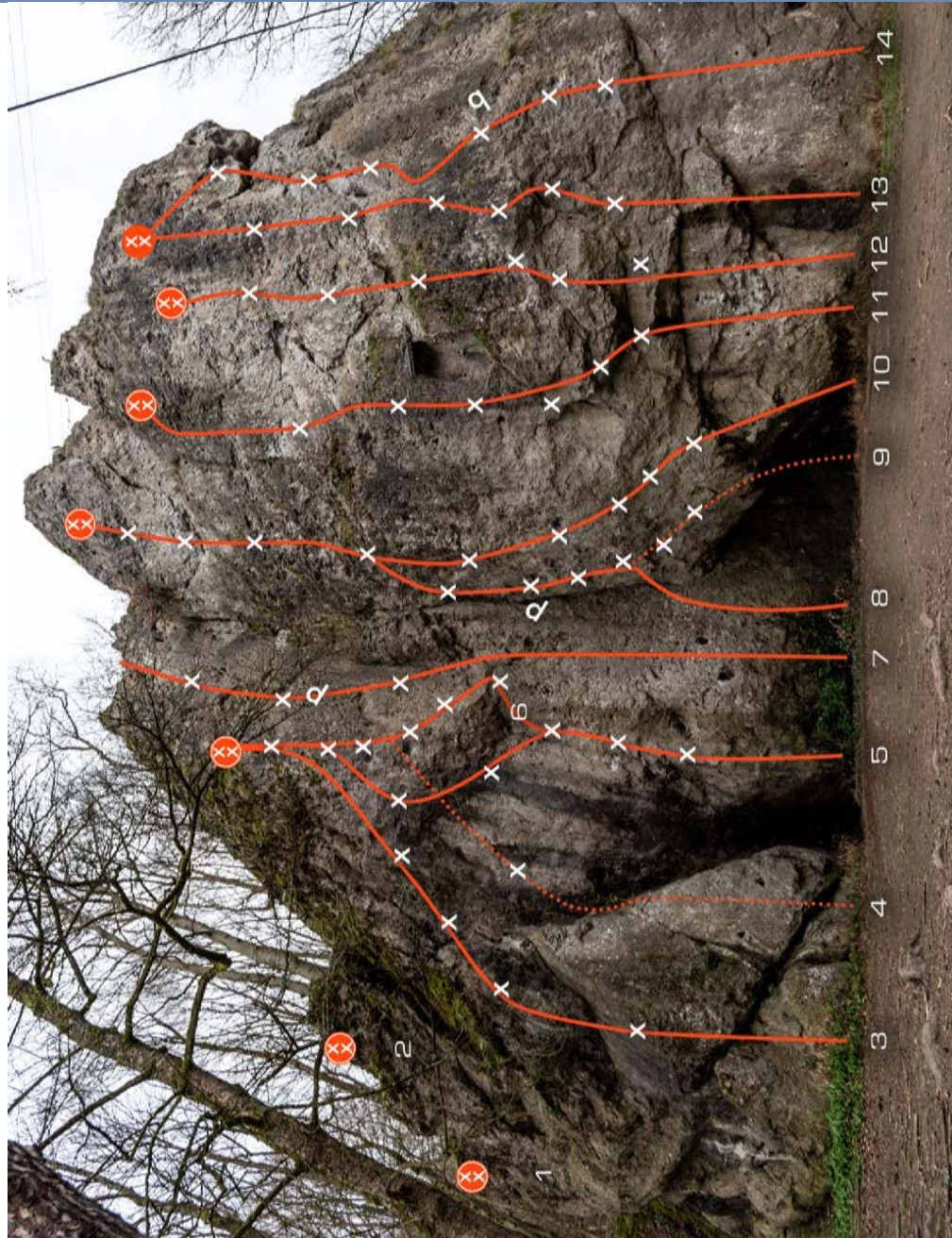
# Routenaam	Beschrijving
1 Cheminee des Trous	De route door de geul met relatief lange haakafstanden.
2 Depart Gauche	Start op de pijler rechts naast een groot gat. Gaat ter hoogte van de zevende haak over in route drie.
3 Cheminee/graat	Start op pijler direct rechts van route 3 en klim rechts van de grote gaten omhoog.

Op pagina 36 zijn alleen de onderste haken van de routes ingetekend.

A photograph of a forest scene. In the background, a large, craggy rock formation rises above the trees. The foreground features a dirt path, a concrete curb, and a simple wooden bench. Several tall, thin trees with bare branches are scattered throughout the scene, some framing the rock formation. The overall atmosphere is quiet and somewhat somber due to the overcast sky and bare trees.

Vierge

Rocher de la Vierge - Noordwand

Zeno Schaekers klimt La Pastorale op de Vignobles. Foto Paul Lahaye

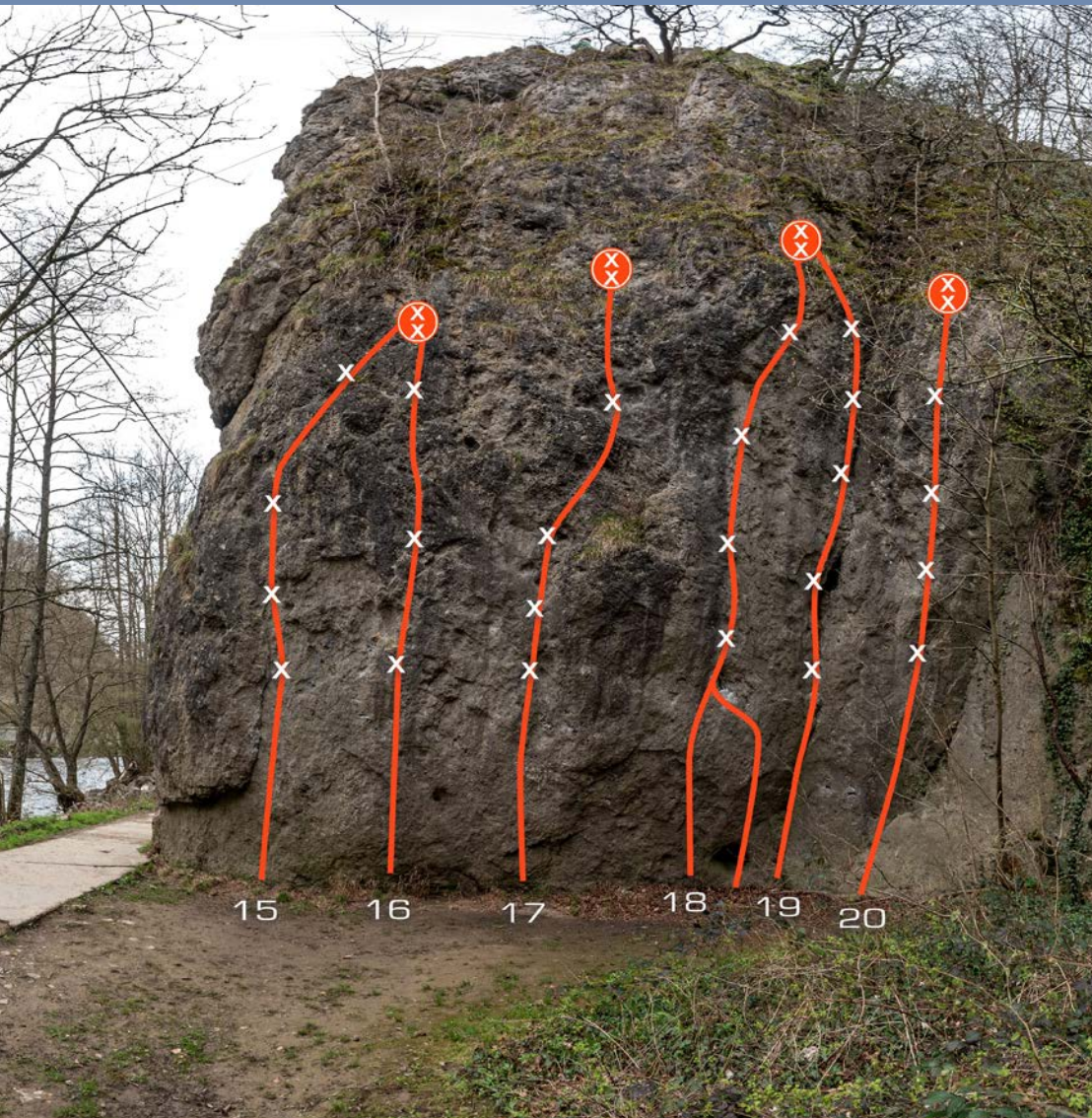
Rocher de la Vierge - Noordwand

# Beschrijving	Graad	Beh.	Lengte	Haken + Relais	Datum	OS	Stijl FL	RP
1 Onbekend	6b	-	6	-				
2 Trois Bouleaux	6a	-	8	-				
3 Alvarez	6a+	xxx	12	7+R				
4 El Cascador	7a	xxx	12	?				
5 Palace Club Directe	7a	xxx	12	8+R				
6 L'Acte Manqué	7a+	xxx	12	9+R				
7 La Bagarre	-	-/x	15	4				
8 Crise de Main via de dièdre	7a	xxx	15	10+R				
9 Crise de Main staande start	7b+ of 7c+	xxx	15	10+R				
10 L'Esotérique	7a(+) of 7b	xxx	15	9+R				
11 Le Guepier	6b	xxx	15	6+R				
12 La Judith	6b	xxx	15	5+R				
13 Le Purgatoire direct	6b+	xxx	15	6+R				
14 Le Purgatoire	6a	xxx	15	7+R				

Rocher de la Vierge - Noordwand

# Routenaam	Beschrijving
1 Onbekend	Niet behaakte topproperoute. Relais inhangen met een clipstick.
2 Trois Bouleaux	Niet behaakte topproperoute. Relais inhangen met een clipstick indien mogelijk.
3 Alvarez	Recht door over de 4e haak is ca. 6b; iets via links is ca. 6a+.
4 El Cascador	Route met een lastige passage bij de bombé.
5 Palace Club Directe	Start in L'Acte Manqué en traverseer onder de bombé naar links.
6 L'Acte Manqué	Mooie route op goede grepen. Krachtig bij de derde haak. Wijk je naar rechts of links uit dan is de waardering 7a.
7 La Bagarre	Gladde en zeer matig behaakte route die vaak vies is omdat de abseil piste over de route gaat. Af te raden. Geen relais op de top. Variant: klim via de versnijding.
8 Crise de Main via de dièdre	Klim via de versnijding of de wand tot de 1e haak. Daarna naar rechts en omhoog terwijl je probeert de spleet te ontwijken. Brokkelige rots.
9 Crise de Main staande start	Start met twee kleine greepjes op ongeveer gelijke hoogte. Klim verder zonder de linker wand te gebruiken. De zittende start maakt 7c+ van de route. Afhankelijk van de plek waar je start is de moeilijkheid van de start circa 7B boulder. Blijft lang nat.
10 L'Esotérique	Staande start met als crux een lastige dynamisch pas naar een gat. De zitstart is een 6B boulder en voegt een paar extra bewegingen toe. De zitstart maakt ook een 7b van de route.
11 Le Guepier	Krachtige passen met ondergrepen.
12 La Judith	Krachtige passen met ondergrepen.
13 Le Purgatoire direct	Gladde en lastige start, daarna relaxter.
14 Le Purgatoire	Gladde en lastige start, daarna relaxter. Deze route heeft één haak gemeenschappelijk met de linker route.

Rocher de la Vierge - Zuidwand

Harald Swen op zoek naar de juiste greep
Foto door Tim van der Linden

Rocher de la Vierge - Zuidwand

# Beschrijving	Graad	Beh.	Lengte	Haken + Relais	Datum	OS	Stijl FL RP
15 Le Pourpoint	5b+	xxx	10	4+R			
16 Les Spinaches	6a+	xxx	10	3+R			
17 Sans B12 (ça passe pas)	7a	xxx	10	4+R			
18 Rig à Dig Dig	6c	xxx	10	4+R			
19 Les Fourmis	5c	xxx	12	5+R			
20 Patmier direct	6c	xxx	12	4+R			

De klimstijl van de routes op de Vièrge wijkt af van wat je op de overige massieven in Sy aantreft. De routes hier zijn relatief kort, steil en meer met gaten dan met spleten. Een aantal van de routes is gedefinieerd en om een beklimming te claimen moet je 'binnen de lijntjes' klimmen. Enkele routes kunnen met een zitstart verlengt worden. Deze boulderstarts kunnen ook met crashpad als boulder geklommen worden.

Het massief wordt gepacht door het outdoorbedrijf Fun Adventure. Hier kunnen hun klanten abseilen of naar de overzijde van de rivier tokkelen. Klimmers mogen van Fun Adventure gebruik maken van de rots. De klanten van Fun Adventure hebben uiteraard voorrang!

Fun Adventure is al meer dan 20 jaar hét outdoorbedrijf van SY.

We hebben een breed aanbod met verschillende mogelijkheden en thema's waaronder hoogteparcours, kayak, trekking, grotten, rotsklimmen, teambuilding, avontuurmeerderdaagse, etc. Middenin én met het grootste respect voor de ons omringende prachtige natuur. Kijk op onze website voor alle mogelijkheden. Maatwerk is ook mogelijk!

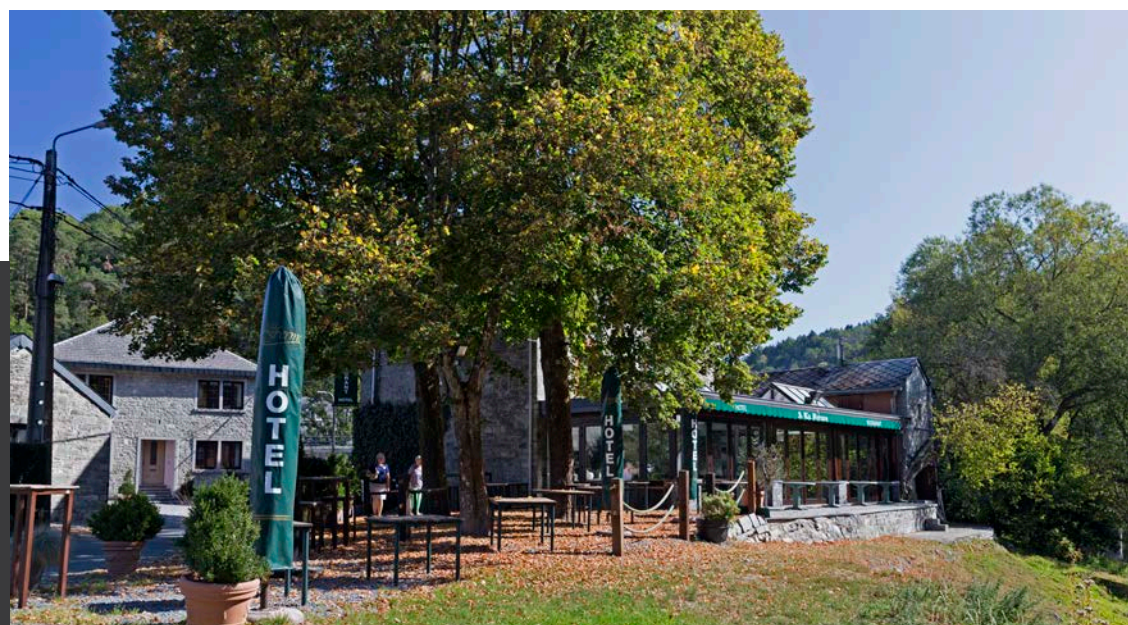
Web: funadventure.be | Mail: info@fun-adventure.be
Boeking en administratie: 0032 (0) 477 504 256

www.fun-adventure.be

Rocher de la Vierge - Zuidwand

# Routenaam	Beschrijving
15 Le Pourpoint	Blokpas bij de start, daarna makkelijker.
16 Les Spinaches	Blokpas onderin de route.
17 Sans B12 (ça passe pas)	De moeilijkheid van deze route zit in de eerste drie passen. Als boulder zou dit ongeveer 6B/6C zijn. Start je zittend dan is de moeilijkheid 7A boulder of 7b route.
18 Rig à Dig Dig	Start in de spleet en traverseer naar links. De directe start die vroeger als 6c+ gold lijkt niet meer mogelijk ivm uitbraak van grepen.
19 Les Fourmis	Wederom een lastige start. Relais gelijk aan dat van Patmier en Patmier direct
20 Patmier direct	Continuere route dan de overige routes op dit wanddeel. De graad telt alleen zonder gebruikmaking van de spleet van Les Fourmis en de versnijding rechts. De start via de rechter versnijding is circa 6b.

Het traditionele familiehotel "A la Ferme" is prachtig gelegen in het dorpje Sy-Ferrières aan de oevers van de Ourthe, in het hart van de Belgische Ardennen. Het uitstekende restaurant, met Frans-Belgische keuken, tovert speciaal voor u lekkere, plaatselijke specialiteiten op uw bord.

Klimmen op de Cathédrale met de Nandouïre en de Del'Venne op de achtergrond. Foto door Paul Lahaye.

Rocher du Banc

Rocher du Banc

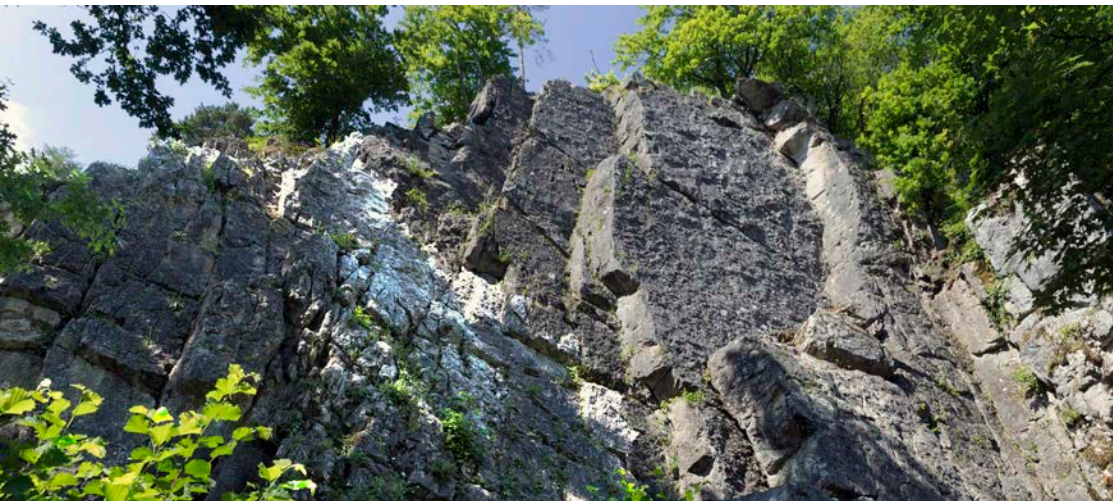
Tim van der Linden klimt Le Bec de Canard 4+ op Rocher du Banc
Foto door Harald Swen

Rocher du Banc

# Beschrijving	Graad	Beh.	Lengte	Haken + Relais	Datum	OS	Stijl FL	RP
1 Le Faune	3	-	7	0+R				
2 La Nympe Émue	3	-	7	0+R				
3 Le Nain Gêné	3	-	10	0+R				
4 La Putain	3	xx	12	4+R				
5 La Tout Droit	4	xx	12	4+R				
6 L'Echancrure	4	xx	12	4+R				
7 Les Épines	3+	xx	15	4+R				
8 Les Epinettes	4+	xx	15	8+R				
9 Le Torticolis	4	xx	15	7+R				
10 Socrate	4+	xx	15	5+R				

Rocher du Banc

# Routenaam	Beschrijving
1 Le Faune	De meest linker spleet/versnijding. Geen haken.
2 La Nympe Émue	Via de tweede versnijding en spleet van links omhoog. Geen haken.
3 Le Nain Gêné	Via de derde versnijding/spleet van links omhoog. Geen haken.
4 La Putain	Start identiek met route 3 maar volg de spleet die schuin omhoog gaat. Halverwege links aanhouden.
5 La Tout Droit	Start links van een klein dakje.
6 L'Echancrure	Start rechts van het kleine dakje onderin de wand en klim recht naar boven.
7 Les Épines	Een variant op route 6 die na de tweede haak schuin rechts omhoog gaat. De derde haak wordt vaak over het hoofd gezien.
8 Les Epinettes	Start 1 meter rechts van het kleine dakje onderin de wand en klim recht omhoog aan de linker zijde van de plaat.
9 Le Torticolis	Start in de opvallende hoekversnijding en volg deze via een klein dakje tot op het plateau. Klim links door de wand (2H) of rechts via de versnijding (1H).
10 Socrate	Start in de versnijding links naast het 'blok' waar routes 11 en 12 starten. Klim met 3 haken tot op het plateau en volg de versnijding tot de top. Relais identiek met route 9.

De top van Rocher du Banc is te bereiken via het goede pad tussen Banc en Cathédrale. Sla na 20 meter linksaf en volg het smalle pad naar het hek om de weide. Vanuit daar iets links aanhoudend naar de top van de wand. Een vast touw verbindt de relais van routes 1 tot en met 14.

Rocher du Banc

# Beschrijving	Graad	Beh.	Lengte	Haken + Relais	Datum	OS	Stijl FL	RP
11 Aristote	5b	xx	15	6+R				
12 Petite Anje/ Le S direct	6b	xx	15	6+R				
13 Le Bec de Canard	4+	xx	15	6+R				
14 Les Frères Mallieux	3	xx	16	6+R				
15 La Fissure du Banc /Normale	3+	xx	16	4+R				
16 Le Transat	5	xx	10	3+R				
17 Le Boute en Train	5	xx	10	3+R				
18 Le Vieillard Maniaque	5	xx	9	3+R				
19 L'Amer Picon	3+	xx	9	3+R				

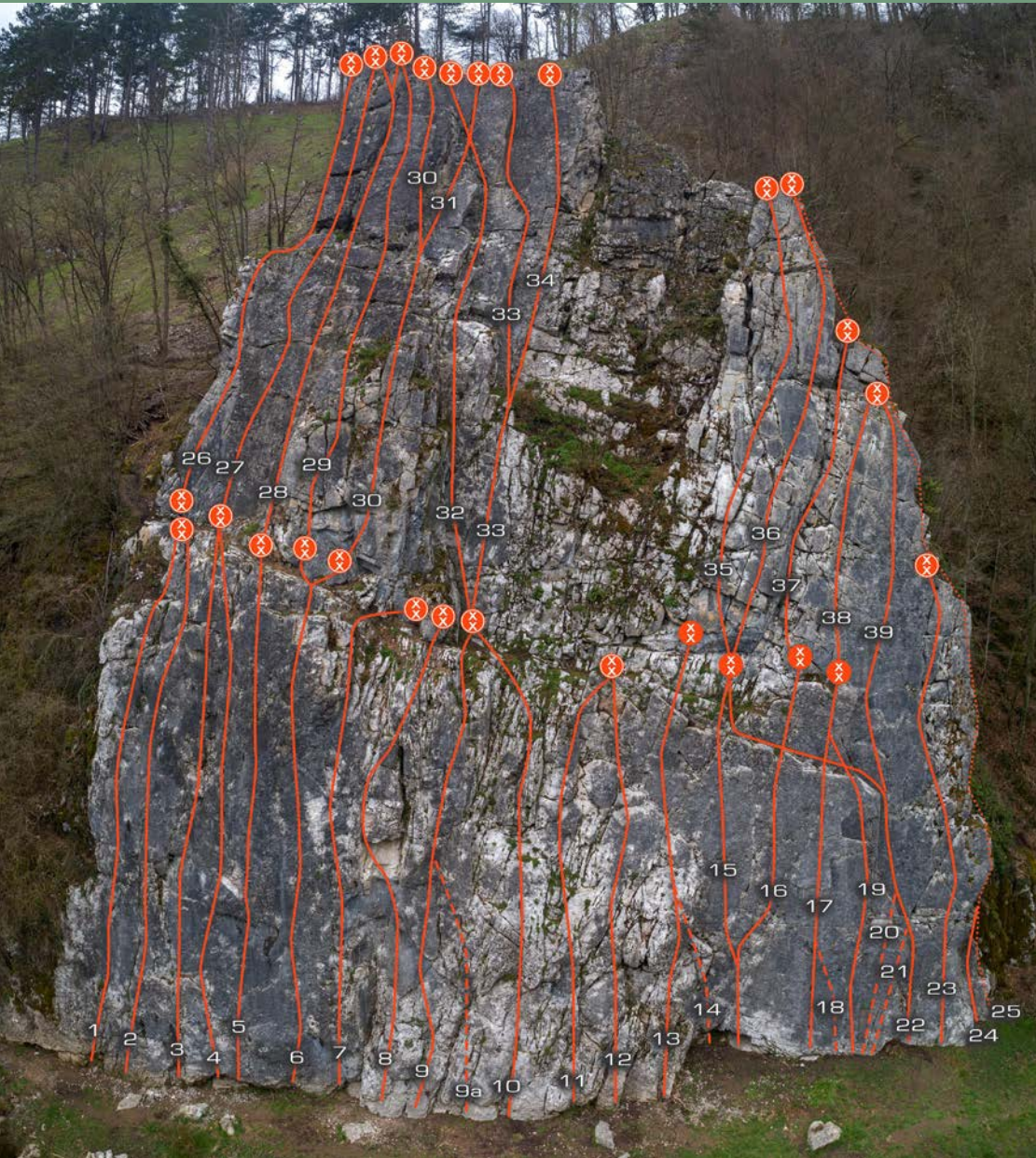
Rocher du Banc

# Routenaam	Beschrijving
11 Aristote	Klim tot op het blok en volg de middelste hakenrij door de wand. Met gebruikmaking van de linker rand 5b, zonder rand 6a.
12 Petite Anje/ Le S direct	Klim na de makkelijke voorbouw recht over de plaat naar boven. De passage bovenin is erg tricky en is alleen 6b wanneer je niet naar links uitwijkt.
13 Le Bec de Canard	Klim langs 3 haken naar de markante versnijding en volg deze tot bovenaan. Door de overhang bovenin liep vroeger de variant 'Tête de Canard'.
14 Les Frères Mallieux	Volg de grote hoekversnijding tot aan het boompje en volg daarna de 2 haken in de wand.
15 La Fissure du Banc /Normale	Rechts van de begroeide wand door brede spleten in de hoek omhoog.
16 Le Transat	Via de plaat recht omhoog met crux bovenin.
17 Le Boute en Train	De spleet links van de overhang.
18 Le Vieillard Maniaque	Recht door het dakje.
19 L'Amer Picon	De brede spleet rechts naast de overhang.

La Cathédrale

La Cathédrale

Regien Winnubst klimt de Directe JM 5c
Foto door Tim van der Linden

La Cathédrale

# Beschrijving	Graad	Beh.	Lengte	Haken + Relais	Datum	OS	Stijl FL	RP
1 Vieux Paul	5a	xx	20	7+R				
2 L'Extrême Onction	4	xx	20	6+R				
3 Le Baptistère	4	xx	20	6+R				
4 La Toteff	5a	xx	20	6+R				
5 Le Théorème	5a	xx	20	6+R				
6 Naam Onbekend	5c	xx	20	6+R				
7 Les Giboulées	3+		18	4				
8 J.D.S.	5a		18	4				
9 XXX (nieuw)			17	5				
10 XXX (nieuw)			17	2				

De Cathédrale is het populairste stroomopwaarts gelegen massief. De rots is op het zuiden gelegen, droogt snel en bevat voornamelijk relatief makkelijke routes die goed zijn ingericht. Vrijwel alle routes zijn voorzien van een omlooppunt bovenaan. Je kan aan de achterzijde van het topblok afdalen (afklimmen of abseilen) en via het pad aan de westzijde naar beneden lopen.

La Cathédrale

# Routenaam	Beschrijving
1 Vieux Paul	Recht onder de haak beginnen, via rechts makkelijker. Daarna recht door en vlak onder de band halverwege de wand iets rechts aanhouden. Glad geklommen.
2 L'Extrême Onction	De linker spleet volgend recht naar boven door de grijze wand tot op de band halverwege de wand. Erg glad. Slinge voor de zandloper en 1 of 2 kleine cams meenemen.
3 Le Baptistère	Via de spleet omhoog tot aan het driehoekige dakje. Vanaf daar iets rechts houdend schuin omhoog de spleten via de makkelijkste route (links) volgen tot aan de band halverwege de wand. Erg glad, 1 of 2 kleine cams/nuts kunnen nuttig zijn.
4 La Toteff	Afwisselend via wand, spleten en een kleine overhang recht naar boven tot op de band.
5 Le Théorème	Recht door de overhang en via een dunne spleet omhoog.
6 Naam Onbekend	Aan de rechter zijde van de grijze plaat subtiel plaatklimmen tot aan de band.
7 Les Giboulées	Start in de spleet op de scheidslijn van de grijze (links) en witte (rechts) rots. Houd na een paar meter iets links aan om vervolgens langs de gele overhang te klimmen. Daarna weer iets rechts en vervolgens rechtdoor tot op de band.
8 J.D.S.	Start in de spleet op de scheidslijn van de grijze (links) en witte (rechts) rots. Klim recht door de gele/witte overhang tot op de band.
9 XXX (nieuw)	Naast het dak van JDS over fijne plaat tot aan de band. 9a is een instapsvariant.
10 XXX (nieuw)	Korte klim tot aan een plaatje, daarna eenvoudig uitklimmen.

La Cathédrale

# Beschrijving	Graad	Beh.	Lengte	Haken + Relais	Datum	OS	Stijl FL	RP
11 XXX (nieuw)			17	3				
12 Angélique	4		17	3				
13 La Monique	3		17	4				
14 Zoolandia	4		17	4				
15 Toni linker variant	5b	x	15	3+R				
16 Toni	4b	x/xx	15	4+R				
17 Les Truites	5c	xx	15	4+R				
18 Boulderroute tussen Les Truites en Les Crevettes	6c	-	6	0				
19 Les Crevettes	6a	x	4+R	4+R				
20 Fissure Imposée	6c	-	6	0				
21 Pas de 6	6b	-	6	0				
22 La Voie Normale	4	xx	17	4+R				
23 La Paroi	4	xx	18	5+R				

La Cathédrale

# Routenaam	Beschrijving
11 XXX (nieuw)	Links van Angélique, uitklimmen tot standplaats in de hoek op de band.
12 Angélique	Start via één van de spleten in de witte rots en klim rechtdoor via een versnijding tot op de band halverwege de wand.
13 La Monique	Op de rechter hoek van de witte wand omhoog tot aan de band.
14 Zoolandia	Door de versnijding rechts naast Monique tot de band
15 Toni linker variant	Start net als Toni (of direct in de hoek), maar traverseer iets naar links en later weer naar rechts op de plaat.
16 Toni	Boven de nis onderin de grijze wand via kleine spleten tot op de band.
17 Les Truites	Volg een verticale spleet naar de horizontale barst en klim via de flake bovenin de wand tot op de band. 15 m. Erg glad onderin. Bij warmte of vol in de zon daardoor erg lastig.
18 Boulderroute tussen Les Truites en Les Crevettes	Via de plaat omhoog zonder gebruik te maken van de spleten van de naastgelegen routes. Uitzakken via de linker of rechter route. 5 m. Armen inklappen...
19 Les Crevettes	Verticale spleet links van de gedenkplaat. Buigt na de 2e haak linksaf. Erg glad onderin. Bij warmte of vol in de zon daardoor erg lastig. De erg hoge eerste haak kan via de 1e haak van de Truites ingehangen worden.
20 Fissure Imposée.	Via de plaat met de plaquette omhoog zonder gebruik te maken van de spleten van de naastgelegen routes. Uitzakken via de Voie Normale. 7m. Armen inklappen...
21 Pas de 6	De spleet rechts van de gedenkplaat. Uitzakken via de Voie Normale.
22 La Voie Normale	Via de hoekversnijding tot op het plateau. Vanaf hier meerdere opties om relais te maken afhankelijk van je verdere klimplannen. Het vervolg van de route lijkt de tweede lengte van de Monique te zijn?
23 La Paroi	In de wand rechts van de Voie Normale rechtdoor tot op de graat op 25m hoogte. Afdaalmogelijkheid of doorklimmen via de Cheminée de l'Arête. Onderin glad.

La Cathédrale

#	Beschrijving	Graad	Beh.	Lengte	Haken + Relais	Datum	OS	Stijl FL	RP
24	Le Surplombs de l'Arête	6a/b	x	18	4+R				
25	Cheminée de l'Arête	3+	xx	30	8?				
26	Extrême Onction L2	5a	xx	20	7+R				
27	Fela Kuti	5c	xx	20	7+R				
28	Variant Le Baptistère L2	3	xx	20	5+R				
29	Le Baptistère direct L2	4	xx	20	8+R				
30	Le Theorème L2	4+	xx	20	8+R				
31	Variant Le Theorème L2	3+	xx	20	7+R				
32	Naam Onbekend (nieuw)	4+	xx	20	7+R				
33	Les Giboulées L2	4	xx	20	7+R				
34	Naam Onbekend (nieuw)	5a	xx	30	6+R				
35	Dubitard	4	xx	15	6+R				
36	Al 'Berthe	5a	xx	15	6+R				

La Cathédrale

#	Routenaam	Beschrijving
24	Le Surplombs de l'Arête	Beklim de kopse kant van de plaat. De moeilijkheid hangt er van af hoe ver je om de rand heen gaat.
25	Cheminée de l'Arête	Brede spleet/schoorsteen aan de rechter zijkant van de rots. Eerste beklimming door koning Albert 1e en Xavier de Grunne in 1930.
26	Extrême Onction L2	Op de linker zijde van de compacte plaat via spleten omhoog tot op het topblok.
27	Fela Kuti	Midden over de plaat zonder gebruik te maken van de naastgelegen routes omhoog.
28	Variant Le Baptistère L2	Via de hoek en het makkelijke terrein rechts richting het topblok. Klim via de spleet midden door op het topblok tot de top.
29	Le Baptistère direct L2	Links van het dakje iets links houdend omhoog tot aan de topwand. Klim deze midden door naar de top.
30	Le Theorème L2	Rechts van het dakje omhoog. Bovenin links van de gele rots aan de recht zijde van de topwand omhoog. Mooie route; het dakje heeft goede grepen en plaat is compact.
31	Variant Le Theorème L2	De variant ontwijkt de wand van het topblok, Ga via een versnijding met gele rots tot de top.
32	Naam Onbekend (nieuw)	Vanaf de standplaats van route 33, 34, 35 in de hoek via spleten en een versnijding omhoog.
33	Les Giboulées L2	Volg een plaat en versnijdingen tot aan de top.
34	Naam Onbekend (nieuw)	Vanaf de standplaats in de hoek bij de derde haak van route 34 recht door in plaats van links via de versnijding. Subtiel voetenwerk, vooral bovenin.
35	Dubitard	Rechts van het groene deel van de wand omhoog. Vlak na het relais op de bank een klein dakje met goede grepen. Daarna mooi met flakes naar de top van de pijler.
36	Al 'Berthe	Aan de rechter zijde van het dakje van Le Dubitard omhoog. Subtieler klimmen dan de linker buur.

La Cathédrale

# Beschrijving	Graad	Beh.	Lengte	Haken + Relais	Datum	OS	Stijl FL	RP
37 Monique L2 +topgraat	3	?	15	onbekend				
38 Meunières	4c		12	4+R				
39 Directe JM	5c		12	8+R				

La Cathédrale

# Routenaam	Beschrijving
37 Monique L2 +topgraat	Via de brede, iets naar rechts lopende, spleet en daarna de graat omhoog.
38 Meunières	Beklim de plaat rechts van de brede spleet. Gezamenlijk met 'Directe JM' tot aan de topgraat.
39 Directe JM	Start met de Voie Normal en klim na 3 haken rechtdoor de plaat. Leuke route met randjes en subtiel voetenwerk.

Geschiedenis van de klisport in Sy

Oefenen voor de Alpen

In de jaren dertig van de vorige eeuw gaan alpinisten in België op zoek naar mogelijkheden om hun geliefde sport in eigen land te beoefenen. Men wil trainen voor de steeds moeilijker worden rotsroutes en al fit zijn als men in de bergen aankomt. Een van de eerste plekken waar gekeken wordt is rondom het kleine dorpje Sy waar in het oog springende rotsen langs de Ourthe liggen. Sy is dankzij de treinverbinding vanuit Luik goed bereikbaar en de rotsen voldoen ook aan de andere eisen die men stelt; een goede rotskwaliteit, indrukwekkend hoog en voorzien van natuurlijke lijnen die naar een echte top leiden.

De eerste route van Sy, de Cheminée de l'Arête op de Cathédrale, wordt in 1930 geklommen door graaf Xavier de Grunne. Eerder dat jaar had hij ook al de eerste route in Freyr geopend. Zijn klimmaat in Sy is niemand minder dan koning Albert 1er van België, een hartstochtelijk klimmer die iedere gelegenheid aangrijpt om te klimmen. Als snel na het pionierende tweetal klimt Camille Fontaine de Voie Normale, eveneens op de Cathédrale. In 1932 wordt de eerste route op de Rocher de la Nandouire geklommen en in 1935 is het de beurt aan de Vignobles als René Mailleux le Craquelin, le Gamin en la Niche opent. Rondom de Tweede Wereldoorlog is het lange tijd stil in Sy.

Spleten

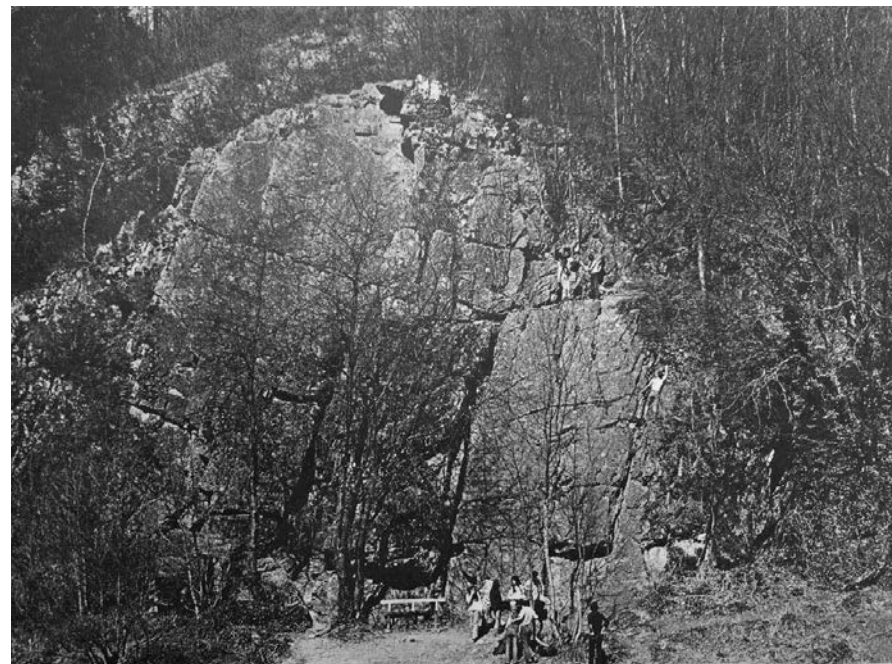
In de vijftiger jaren wordt het gebied weer vaker bezocht door klimmers die tal van nieuwe routes openen op zowel de bovenstroomse als de benedenstroomse massieven. In 1963 ontsluit Jacky Delderenne, die lange tijd de 'huismeester' is van het gebied de misschien wel meest markante klimlijn van Sy. Hij geeft de imposante spleetroute links van de grot op de Vignobles de naam La Pastorale. Voor Delderenne, één van de pioniers van het moderne vrij klimmen in België, is Sy het ideale gebied om de oude garde te laten zien wat vrij klimmend allemaal mogelijk is. Hij schuwt het artificiële voortbewegen aan haken zoals in die tijd gebruikelijk is. Delderenne wil zo veel mogelijk vrij klimmen en zo min mogelijk haken in de rots. Zijn medestander in deze klimstijl, de beroemde klimmer Claude Barbier, bezoekt Sy ook regelmatig en opent de routes Concerto en Allegro op de Vignobles. Christian Vondenhoff en Camille Piraprez doen er nog een schepje bovenop en wagen zich bij het openen van L'Epée de Damocles

De Persévérance op de Vignobles vergde in de jaren 70 meer volharding dan nu.
Foto collectie Gerard Bomhof.

buiten de spleten. Ze klimmen de spectaculaire pijler aan de dalszijde van de Vignobles. De invloed van Delderenne doet zich gelden en de routes uit deze tijd zijn vaak erg geëxponeerd. Zo heeft de route l'Arbre à Came op 35 meter lengte slechts 3 haken! Het klimmen in Sy is hierdoor niet alleen een fysieke maar ook een mentale oefening voor het 'echte werk' in de Alpen.

In de jaren 80 vallen de laatste nog niet geheel vrij geklommen routes zoals Pitoufat, Epée de Damocles, Esotherique en de Macralle op de Del'venne onder het geweld van sterke Luikse klimmers waaronder Pierre Villany, Charly Godissart en Claude Lorenzi. Deze nieuwe generatie klimmers traint hard en opent ook nieuwe en moeilijke routes zoals Sans B12 op de Vierge, en de Voie du Fou, een zeer technische 7b op de Vignobles. Na de eeuwwisseling richt Patrick Lanners zijn blik op de korte steile wanden van de Vierge en de Rocher du Parking en hij opent geheel in zijn eigen stijl enkele korte en krachtige routes die soms zelfs met een zitstart beginnen. Toch is ook dan Sy nog niet volledig ontsloten. Bij het opnieuw inrichten van de massieven na de jarenlange periode van rust blijkt er nog plek te zijn voor enkele nieuwe routes op de Vignobles, de Banc en de Cathédrale.

Toen het naamgevende bankje nog bij de Rocher du Banc stond.
Foto Henk de Boer/archief De Bergvriend.

Geliefd bij Nederlanders

Sy is begin jaren 60 nog niet bekend bij de kleine groep Nederlandse klimmers die hoofdzakelijk in Freyr klimt. In Freyr is het in deze periode tijdens de populaire voorjaarsweekends al behoorlijk druk. De Kletterclub Rotterdam zoekt daarom voor haar Paasweekend van 1966 een uitwijkmogelijkheid en besluit om in Sy eens te bekijken. Het eerste Nederlandse klimweekend naar Sy is daarmee een feit. Sy bevalt de Kletterclub goed. Het is er rustig, de natuur is ronduit overweldigend en de klimroutes zijn wat vriendelijker dan de geëxponeerde routes in Freyr. Sy blijkt een blijvertje voor de Nederlandse klimscene en Gerard Bomhof schrijft in de jaren 70 de allereerste Nederlandse klimgids voor het gebied.

In 1974 settelen de Nederlanders zich definitief in Sy. Het plaatselijke frietkot staat te huur en de Kletterclub Rotterdam besluit het pand te huren. Niet voor friet, maar om er een overnachtingsplek van te maken. Het onderkomen krijgt de naam Tukhut, een verwijzing naar de Rifugio Tuckett in de Dolomieten en natuurlijk naar het feit dat het goed tukken is in de hut.

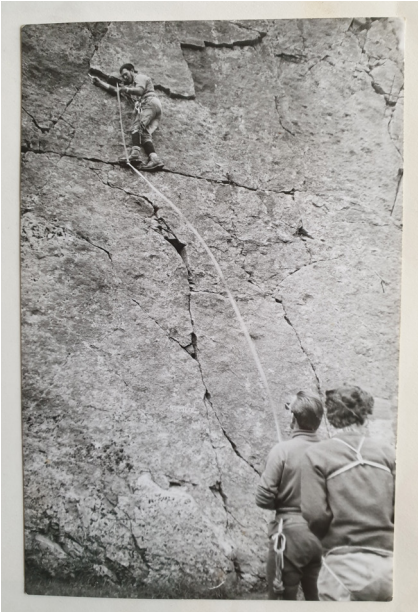
In 1978 koopt de Nederlandse Bergsport Vereniging (NBV) de hut, waarna de hut twee jaar later in vlammen op gaat na door brandstichting. De NBV herbouwt de hut, maar dit keer met dikke natuurstenen muren. Dankzij dit vaste onderkomen is Sy vanaf de jaren tachtig dé plek waar veel Nederlanders hun eerste meters op rots beleven. In 1986 publiceert Jan Groeneveld een tweede Nederlandse klimtopo van Sy.

Sluiting en heropening.

De populariteit van het klimgebied zorgt echter ook voor overlast. De stroom Nederlandse klimmers die ieder weekend naar Sy trekt is overweldigend. Ze komen zelfs met volle touringcars naar het kleine Idyllische dorpie aan de Ourthe en voor veel bewoners is halverwege de jaren 90 de maat vol. Na een parkeerconflict wordt het gebied gesloten en blijft het vervolgens vele jaren op slot. De routes raken overgroeid met klimop en bomen en de heerlijke klimervaringen vervagen met de tijd. Toch blijven er klimmers dromen over Sy. De Waalse klimfederatie Club Alpin Belge (CAB) gaat met de plaatselijke autoriteiten om tafel en weet te bewerkstelligen dat in 2012 het klimmen op de Vignobles weer is toegestaan.

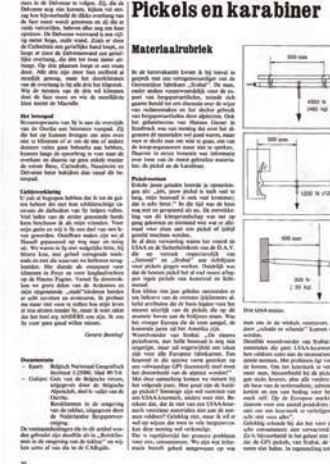
Maar Sy is niet compleet zonder de bovenstroomse rotsen. Na 16 jaar wachten komt in 2017 eindelijk het goede nieuws dat er ook weer geklommen mag worden op de bovenstroomse rotsen van Sy! In de drie jaar daarna regelen de mensen van de CAB de benodigde (milieu)vergunningen en samen met de CAB klimclub SERAC maken ze de rotsen weer beklimbaar. Ze bevrijden daarbij de Rocher du Banc, de Cathédrale en de Nandouire van de vegetatie die zich inmiddels meester heeft

Les Truits op de Cathédrale was in de jaren 70 vast minder glad dan nu, maar een stuk spannender. Foto collectie Gerard Bomhof.

gemaakt van de routes en verwijderen daarbij ook de losse rots. Vervolgens richten ze de routes opnieuw in met moderne haken en relais.

Dankzij al het harde werk van onze Belgische collega's kan er weer naar hartenlust geklommen worden in Sy! Om dat feit te vieren én omdat in 2021 de vernieuwde Tukhut als HerBerg haar deuren opent vindt de NKBV het na 35 jaar tijd voor een nieuwe topo. De pdf-versie die je nu leest is slechts een tijdelijke topo die binnenkort opgevolgd zal worden door een echt boekje waarin ook de routes op de Nandouire opgenomen zullen zijn.

Bronnen

- Jan Groeneveld, Klimgids Sy, 1986. Gerard Bomhof, interview, 2020.
- Bernard Marnette, Par monts et par vau, décembre 2019, Club Alpin Belge - Bruxelles-Brabant, Les Vignobles - monographie d'un nouveau.
- Bernard Marnette, Petit lexique toponymique des Rochers et des Voies d'escalade de Wallonie, 2013.

MET JOUW KLIMJAARKAART

draag je bij aan het onderhoud
van klimgebieden in België

Bergwandelen
Alpinisme
Sportklimmen

PETZL

**MY HELMET
MY CHOICE**

NINA CAPREZ // Climbing these big walls is like flying up to the sky. It requires total commitment and complete control over every move. Success often depends only on my ability to let go in order to hold on. // #helmetup

© Kasper / Jani Hoek

METEOR

Lightweight helmet with enhanced protection for climbing, mountaineering and ski touring. www.petzl.com

Access
the
inaccessible®

Eerbetoon aan Erik Lennertz

1939-2020

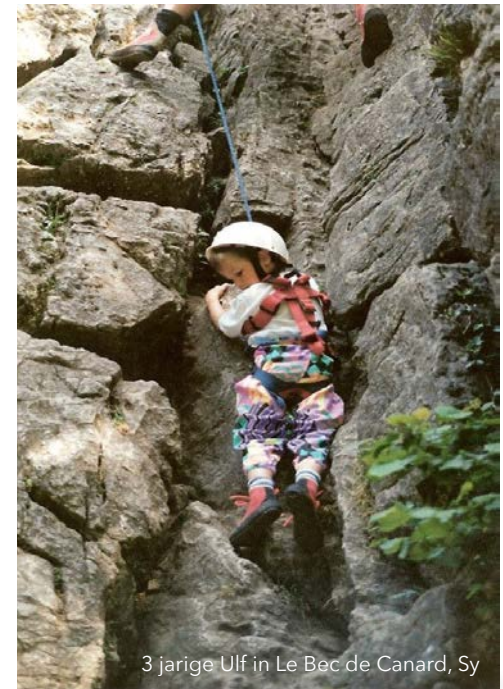
Zoals de Ourthe langs Sy stroomt, zo stroomde het klimmen door de aderen van mijn vader Erik Lennertz. Eind jaren '60 maakte hij in de Ecrins kennis met het alpiene klimmen. Zo deed hij de overschijding van de Pelvoux (3946m), de traversée van de Barres des Ecrins (4102m) en beklom hij solo de Mont Blanc (4808m). Onderweg naar de vele toppen ontstonden kameraadschappen voor het leven.

Als voorbereiding voor de alpen werd vanaf eind jaren '70 dicht bij huis getraind in Nideggen, Freyr en zo ook Sy. La grande cheminee en le diedre mallieux op de Vinobles en Cheminee des Trous op de Trous werden meerdere keren op een dag geklommen om conditie op te bouwen en touwtechnieken te trainen. Het klimmen van de moeilijkste route zonder hulpmiddelen was nog niet aan de orde. Het was vooral gas erop en zo vaak mogelijk boven komen.

Erik zijn passie en enthousiasme voor het klimmen werd doorgeven en gedeeld met mijn moeder, mijn zusje en met mij. Als 3-jarige maakte ik mijn eerste meters op de Rochers du Banc. De routes waren daar niet zo hoog; al voelde het toen wel alsof ik op de hoogste alpentop stond. Een aantal jaren later kreeg ik als 9-jarige een snelle zekercursus door met een bandslinge aan een boompje onderaan datzelfde massief te worden vastgemaakt. "Dit is een halve mastworp, zo moet je touw uitgeven en als ik boven ben en stand roep mag je losmaken. Oh en niks tegen je moeder vertellen", zei hij met een knipoog. Dat weekend klommen we op de Cathedrale met zijn klimmaten gelijk meerdere touwlengtes achter elkaar. Als mijn vader dacht dat ik het kon, deden we het gewoon. Klimmen leer je door het gewoon te doen.

De opening van klimhallen en de ontwikkeling van het sportklimmen zorgde voor meer focus op het vrijklimmen van moeilijkere routes. Als jonge klimmer vond ik het maar raar dat er door die oude alpinisten aan een setje getrokken werd om door een route te komen. De gele haken die ik af en toe tegenkwam in een route ondersteunden dat. Het "en jaune" klimmen, dus niet aan de betreffende haak trekken, vond ik een stuk eerlijker. Mijn vader vond het een mooie uitdaging om het zelf ook te proberen wanneer hij zag dat 'die snotneus' het weer voor elkaar had gekregen om een setje minder te gebruiken. Zo mengde de oude en de nieuwe generatie met elkaar, leerden ze van elkaar en ging het niveau omhoog.

Zo leerde ik als nieuwe generatie ook een stuk over klimmersethiek. Als naklimmer zorg je voor de voorklimmer, draag je het touw en bos je die op. Daarnaast leerde ik van mijn vader de zorg die je draagt voor de natuur en de andere gebruikers van de klimmassieven. Toen we gelijkwaardige klimmers werden, hoefde ik inmiddels de biertjes niet meer te betalen. Dat scheelde een hoop zakgeld.

3 jarige Ulf in Le Bec de Canard, Sy

Erik op de Vignobles (2017)

Door de jaren heen klom Erik bijna 1000 routes in de verschillende Belgische klimmassieven. Toen Sy na jaren van sluiting opnieuw werd geopend maakte mijn vader op 80-jarige leeftijd weer een hoop meters op de Vierge, Banc en Cathedrale. Met hetzelfde jeugdige enthousiasme als vroeger en met dezelfde liefde voor het Belgische massief.

Ulf Lennertz

Erik in zijn element op de top van de les Agneaux 1988

Herbehaking Epée de Damocles

Paul Gevers en Piet Jacobs hadden in het najaar van 2000 de route L'Epée de Damocles, het zwaard van Damocles, op het oog. Deze karakteristieke route op de Vignobles was echter voorzien van een behaking die op z'n zachtst gezegd niet van de tijd was. Met het plaatsen van boorhaken hadden ze al ervaring opgedaan bij het openen van multi-pitch routes in het Italiaanse Val di Mello en het Noorse Valle. Reden voor Paul en Piet om ook in België het heft in eigen hand te nemen en contact te zoeken met de beheerder van het gebied, tevens eerstbeklimmer van de route....

(Dit artikel is eerder in 2001 uitgebracht in de Musketon, het blad van de Eindhovense Studenten Alpen Club.)

L'Epée de Damocles, oftewel het zwaard van Damocles is een mooie technische route over een peiler direct naast de Pastorale op de Vignobles in Sy. Maar de haken, onderin mephaken en bovenin wat vage boorhaken in combinatie met de moeilijkheidsgraad van circa 6c, zorgden ervoor dat wij hem niet durfden voor te klimmen. En gezien het feit dat deze route een van de minst afgeklommen routes in Sy is, hebben hier vast meer mensen last van gehad.

Piet aan het boren
Foto door Paul Gevers

Deze route verdiende een herbehaking met goede stevige boorhaken, dus togen Piet en ik aan het werk. Het contact met de gebiedsbeheerder, Christian, is vrij snel gelegd via de CAB/BAC. Toevallig blijkt hij ook degene te zijn die de route 30 jaar geleden heeft geopend. Een afspraak maken via de telefoon gaat ook nog goed, dus zijn Piet en ik op 24 maart om 10.00 uur in Sy in het restaurant. Als om 10.30 Christian er nog niet is besluiten we dat de moderne techniek ons gaat helpen en we bellen hem even mobiel.

Moderne techniek

Het weer is niet super, maar we zitten regelmatig in de zon. Christian had het weerbericht gezien en had niet gedacht dat wij zouden komen, ondanks de toezegging van Piet dat we dan zouden bellen. Hij zegt dat hij er binnen twee uur is en wij gaan alvast de route inspecteren. Gelukkig kunnen we omlopen om een touwtje uit te hangen om te gebruiken als abseilpunt en top rope. Allebei klimmen we hem na en kijken alvast waar we de haken willen gaan zetten. Nu al ontstaan er heftige discussies over hoeveel haken we willen zetten en in welke stijl. We concluderen dat wij er allebei voorstander van zijn om te proberen zo te behaken dat je de route veilig kan klimmen zonder overdreven veel haken te zetten, maar natuurlijk wel met een haak op de moeilijke stukken. Dus geen Franse taferelen in "onze" route, maar het is de bedoeling dat je nergens echt vervelend kan vallen.

Als om een uur of half twee Christian er nog niet is, en wij allebei zo'n beetje een idee hebben waar de haken moeten gaan komen, gaat Piet maar even in Sy kijken of Christian toevallig in La Ferme zit. Er is echter nog geen spoor van hem te vinden dus meer dan wachten kunnen we niet. Om ongeveer vier uur is hij er eindelijk. Hij moest het materiaal nog ophalen en de boormachine van de CAB/BAC was kapot. Die kunnen we dus niet gebruiken, maar gelukkig heeft Piet zijn eigen boormachine meegenomen. Alleen de maat van de boor is nog niet optimaal voor de 13 mm dikke haken. Christian gaat dus nog even proberen een handboor te kopen in een of andere zaak in Aywaille. Piet en ik gaan intussen de eerste gaten boren. Om vijf uur kunnen we eindelijk de eerste haak gaan zetten.

Boutonnière

Wij hadden de gaten gewoon recht geboord zonder verdere toeters en bellen. Christian probeert ons in zo simpel mogelijk Frans uit te leggen dat we eerst nog een "boutonnière" moeten maken. Wij begrijpen niet helemaal wat hij bedoelt, dus begint hij aan zijn broek te friemelen, ziet dat het niet goed is en opent vervolgens de broek van zijn vriendin, die ook mee is. Het blijkt dat hij bedoelt dat de kop van de haak verzonken in de rots moet zitten en daarvoor moet je een "knoopsgat" maken. Gezellig is het wel, deze eerste ontmoeting. Christian maakt de cement aan en doet de eerste haak voor. Hierna zetten Piet en ik allebei ook nog een haak. Het inbrengen van de cement blijkt een van de seksuele hoogtepunten in ons leven op te leveren. Na deze haken besluiten we dat het genoeg is voor vandaag. Michel viert zijn verjaardag 's avonds en daar willen we nog heen. We moeten dus nog een keertje terugkomen. De eerstkomende weken is er eigenlijk geen weekend dat Piet en ik gezamenlijk tijd hebben, dus pas in het weekend van 19-20 mei zijn we er weer. Christian levert de haken, het cement en enig gereedschap af in Sy en wij kunnen weer aan de slag. Eerst weer allebei de route naklimmen, en nog een keer, krijtje in de aanslag om aan te geven waar het gat moet komen, discussiëren, nog een keer kijken en weer met het krijtje omhoog.

Paul die te hard in een gat heeft geblazen
Foto door Piet Jacobs

Het systeem

Dan denken we dat we weten waar we de haken hebben willen. Nu naar boven met de boormachine en de gaten gaan maken. We hebben al een heel systeem, want niet alleen het gat moet geboord worden, het moet ook schoongemaakt worden. Hiervoor gebruiken we een slangetje en een fles water. Men neme het water in de mond en spuit het via het slangetje onder druk tot achter in het gat. Vooral de lucht die na het water komt zorgt ervoor dat je zelf onder gespetterd wordt. Bij elkaar levert het de mooie strepen op die de komende tijd nog wel onder de haken te zien zullen zijn, totdat het eens echt lang en hard gaat regenen. Bij de volgende ronde naar beneden maken we eerst het cement aan en gebruiken vervolgens een lijmpistool om de cement in de gaten te stoppen. Dit werkt redelijk, alleen is het lijmpistool de te goedkope variant, dus die is al snel kapot.

Losse haken

Het is weer een heerlijk geklieder met dat cement, maar als we weer beneden staan zijn we zeer tevreden. Het is in tussen al tegen zevenen en Jan vd B is al bezig de barbecue op te starten, dus we maken een eind aan de dag.

De volgende dag komen we terug om de oude haken te verwijderen. Het cement had volgens Christian 8 uur nodig om hard te worden en het is nu 16 uur later dus dat zou goed moeten zijn. Piet klimt de route nu voor het eerst helemaal voor. Onderweg beginnen we ons alleen af te vragen of het wel helemaal goed is gegaan. De cement ziet er nog vochtig uit en er is makkelijk in te krassen. We hebben de dag ervoor nog wat cement over gehad en daar had ik wat steentjes mee aan elkaar gemaakt. Die steentjes blijken erg makkelijk van elkaar te halen en de cement verkrumelt tussen onze vingers. We zijn in enorme dubio. We proberen Christian te bellen, niet bereikbaar, we proberen onze privé expert Geert te bellen, niet thuis. Ten einde raad besluiten we de haken er maar weer uit te halen, wat zonder al te veel moeite gaat. We boren de gaten alvast maar weer uit voor de volgende keer en gaan zwaar balend naar huis. We weten het nog niet zeker, maar intussen zijn we aardig wat research gaan doen op internet. We zijn ervan overtuigd geraakt dat cement niet het ideale middel is om haken vast te zetten en elders gebruiken ze voor zover bekend altijd andere middelen. In België gebruiken ze in ieder geval overal een lijm van Hilti of Sika, dus daar moeten we aan zien te komen. Op de TU/e zijn ze op dit moment erg veel met bouwwerkzaamheden bezig en ook aan het net door koningin Beatrix ingewijde TNO gebouw wordt nog gesleuteld.

Lekker friemelen in een nat gat met specie.
Foto door Piet Jacobs

Cement krimpt

Zo zag ik in een middagpauze op mijn werk een in betonreparaties gespecialiseerd bedrijf reparaties uitvoeren en in het kader van onze speurtocht ging ik een van de mannen eens vragen hoe dat met cement zit. Cement krimpt en hij zou dat dus niet gebruiken, maar mijn vraag was dan wat hij wel gebruikt. Hij vertelt over lijmen en dat blijkt dezelfde lijm te zijn die wij ook willen gaan gebruiken. Hij raakt enthousiast en laat mij de werking van het bijbehorende lijmpistool zien. Als ik vervolgens vraag hoe ik aan zo'n ding zou kunnen komen krijg ik dat ding in mijn handen gedrukt met de mededeling dat ik dat ding (met inhoud) mag houden.

Op donderdag 31 mei besluit ik de haken te gaan zetten met de lijm. Ik heb intussen heel wat kennis opgedaan via enkele internetsites die over hakenboren en dergelijke gaan. Een erg belangrijk aspect van haken lijmen is het volledig stofvrij maken van het boorgat. Ik ben daar mee bezig als voorbereiding op het uiteindelijke lijmen als ik de voorlopig laatste hindernis van onze route tegenkom.

Een hagedisvrouwtje in de buurt vond één van onze gaten blijkbaar zo interessant dat zij heeft besloten haar eitjes erin te leggen. Drie stuks. Ik kwam er pas achter toen er een gele plakkerige vloeistof uit het boorgat kwam stromen. Het was nog een aardig karwei om vooral de schilletjes er uit te krijgen en daarna het boorgat nog schoon. Ik gaf bijna de moed alsnog op om onze route af te krijgen, maar na nog een kleine twee uurtjes werken zitten uiteindelijk toch alle haken erin.

Een dag later kom ik nog even terug om de oude haken eruit te halen en de haken nog even te inspecteren. Ze lijken allemaal ok en de oude haken geven mij nog aardig wat moeilijkheden om ze eruit te krijgen, blijkbaar zijn goed geplaatste mephaken helemaal zo slecht nog niet. Maar of ze een echte val zouden houden... Ik ben blij dat er nu boorhaken inzitten.

(Alle foto's van Paul en Piet)

Christian giet een gat vol met specie.

Rondom Sy

In de omgeving van Sy zijn langs de Ourthe en de tal van andere klimgebieden te vinden. Op de kaart zie je de ligging van deze gebieden t.o.v. Sy. De nummers corresponderen met de nummers op de kaart. **Op de vrij toegankelijke Rocher de Tabreux na zijn dit allemaal klimjaarkaartgebieden.**

1. De in een rustig deel van de Ourthe-vallei gelegen Rochers de la Vièrge bij Comblain-la-Tour liggen op 12 kilometer afstand. Hoogtepunt van het gebied is de loodrechte zuidwand van de Arête de Chirmont met een dertigtal erg technische routes.

Aantal routes: 50.

Maximale lengte: 20m.

Niveau routes: 4 tot 8a+.

2. De Rocher de Tabreux is een klein en rustig gelegen klimgebied. Het ligt vlak ten noorden van Hamoir aan de Ourthe op 8 kilometer afstand van Sy.

Aantal routes: 11.

Maximale lengte: 16m.

Niveau routes: 4+ tot 8a.

3. De Roche aux Corneilles op 5 kilometer afstand van Sy is een karakteristieke rots die met de voet in het water van de Ourthe staat. Er zijn voornamelijk vrij moeilijke routes te vinden.

Aantal routes: 30.

Maximale lengte: 30m.

Niveau routes: 6a tot 8a.

4. De Rocher du Calvaire bij Bomal is een klimgebied waar de sterke halkanclimber zich zal thuis voelen. Het gebied op 8 kilometer van Sy heeft een overhangende wand met voornamelijk zevendegraads routes en twee sectoren met makkelijker routes.

Aantal routes: 50.

Maximale lengte: 20m.

Niveau routes: 5 tot 8a+.

5. De Roc a l'Aisne is een klein klimmassief direct ten oosten van Bomal op 8 kilometer van Sy. Rond de ingang van een grot is een tiental routes van uiteenlopende moeilijkheidsgraad te vinden.

Aantal routes: 10

Maximale lengte: 12m.

Niveau routes: 5 tot 7c+.

6. De Rocher de Bretaye bij het dorpje Ozo op 11 kilometer van Sy is een rustig gelegen rots met voornamelijk ruwe routes in de lagere moeilijkheidsgraden.

Aantal routes: 39.

Maximale lengte: 25m.

Niveau routes: 5a tot 6c.

7. De Roche à Frêne is een klimgebied op conglomeraatrots op 14 kilometer van Sy.

Aantal routes: 40.

Maximale lengte: 25m.

Niveau routes: 3+ tot 7c.

8. De Roche aux Corbeaux is een rustig in landelijk gebied gelegen klimgebied langs de Ourthe op 15 kilometer van Sy.

Aantal routes: 27.

Maximale lengte: 25m.

Niveau routes: 4 tot 6b+.

9. De rotsen van Hotton op 22 kilometer van Sy zijn ideaal voor families dankzij de (speel)weide, de picknicktafel en de rivier naast de rotsen.

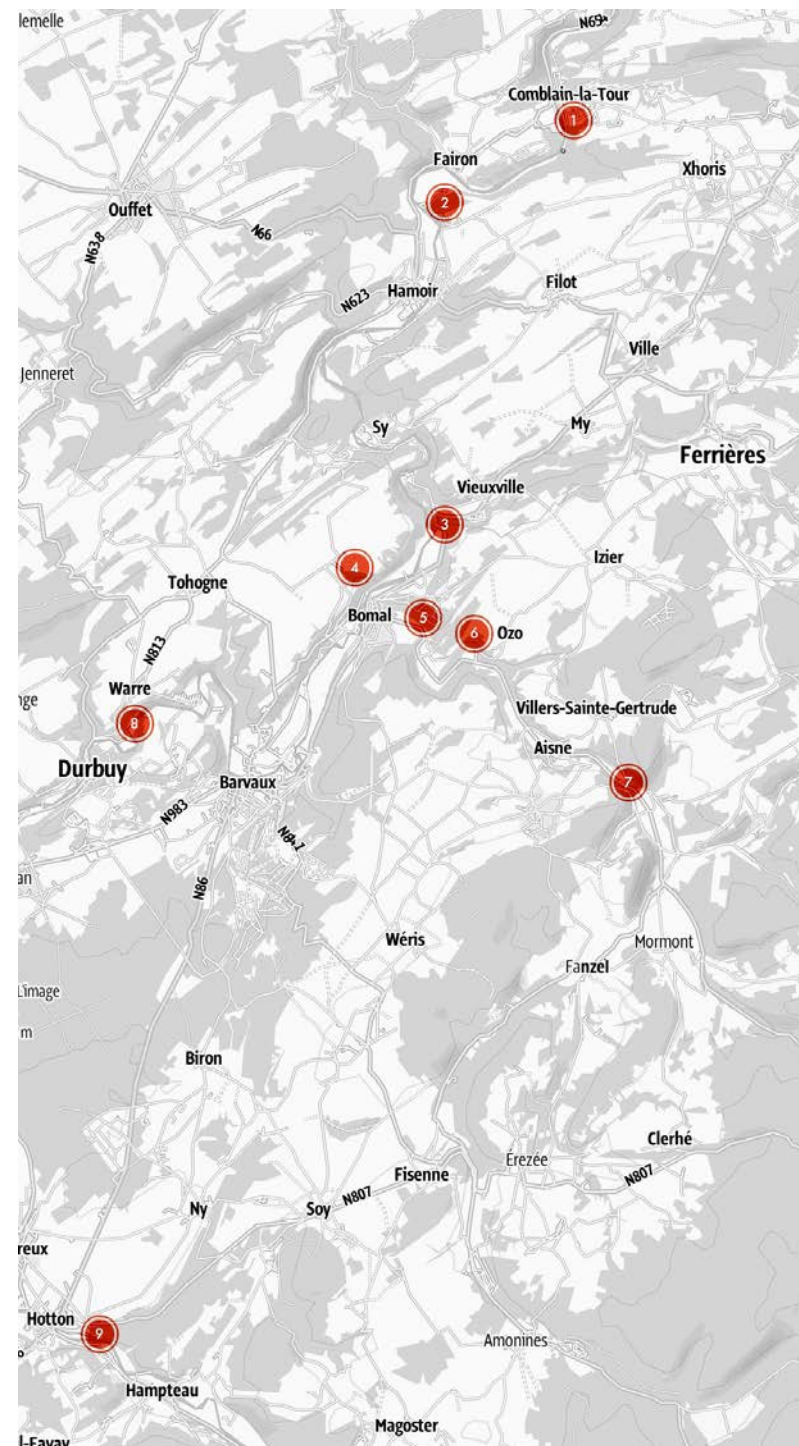
Aantal routes: 67.

Maximale lengte: 35m

Niveau routes: 3 tot 7c+.

Dit zijn niet de enige klimgebieden die vanuit Sy bereikbaar zijn. Wanneer je vanuit Nederland naar Sy rijdt kom je onder andere langs Tilff en Esneux. Ook gebieden zoals Les Awirs en het Dalle de Engis liggen ligt min of meer op de route vanuit Nederland naar Sy.

Meer informatie over deze klimgebieden vind je op nkbv.nl/buiten, via tochtenwiki.nkbv.nl en in de app van de NKBV.

Dáárom heb je een klimjaarkaart!

Je hebt met de NKBV klimjaarkaart toegang 32 van de grootste en mooiste Belgische klimgebieden.

Een vervijfvoudiging ten opzichte van tien jaar geleden! Onze Belgische collega's van de KBF en CAB werken hard aan het beschikbaar maken en inrichten van nog meer klimgebieden. De komende jaren zal er jaarlijks waarschijnlijk gemiddeld één klimgebied aan de klimjaarkaart-regeling worden toegevoegd.

Huur, onderhoud en kosten

In België liggen vrijwel alle rotsmassieven op privé-terrein. Dat betekent dat je alleen met de nadrukkelijke toestemming van de eigenaar het terrein mag betreden en/of de rotsen mag beklimmen. Om de toegang tot de rotsen mogelijk te maken, pachten de twee Belgische klim- en bergsportfederaties, de Klim- en Bergsport Federatie Vlaanderen (KBF) en de Club Alpin Belge (CAB) én de Union Belge de Spéléologie (UBS) rotsmassieven van de eigenaren. In enkele gevallen zijn ze zelf eigenaar van een klimgebied. Omdat pacht, onderhoud (paden, haken, snoeien) en het opstellen van bouw- en milieuvergunningen jaarlijks veel geld kosten worden alleen de eigen leden tot de door beheerde gebieden toegelaten.

Buitenlandse leden van bij IFSC of UIAA aangesloten verenigingen mogen vrij klimmen in de door KBF, CAB en UBS beheerde gebieden. Nederlanders echter niet. Het idee hierachter is reciprociteit, oftewel 'gelijk oversteken'. Omdat de (bijvoorbeeld) Franse federaties ook klimgebieden beheren mogen Franse FFME of FFCAM leden 'gratis' klimmen in de door KBF en CAB beheerde gebieden en vice versa. Dit geldt niet voor Nederlanders, simpelweg omdat we in Nederland de Belgen op het vlak van klimgebieden niks te bieden hebben. Daarom geldt in België sinds begin jaren '90 een speciale regeling voor Nederlandse klimmers, de klimregeling en de 'klimjaarkaart'.

De klimregeling

De klimregeling omschrijft en regelt de toegang van Nederlandse klimmers tot de Belgische rotsen. Belangrijk onderdeel van de klimregeling is dat de NKBV jaarlijks circa € 110.000,- bijdraagt aan de huur en het onderhoud van de 32 klimjaarkaart-gebieden. In ruil daarvoor mogen NKBV-leden in deze klimgebieden klimmen. Zowel CAB, KBF als UBS hebben de kosten voor pacht en onderhoud van de klimgebieden in hun eigen lidmaatschapspremie verwerkt. De NKBV heeft dat voor haar leden niet gedaan. Daarom moeten NKBV-leden die in de Belgische klimgebieden willen klimmen de zogenaamde klimjaarkaart voor € 20,- per jaar apart aanschaffen. De inkomsten van de verkoop van de klimjaarkaart komen overeen met wat de NKBV aan CAB en KBF bijdraagt voor pacht en het onderhoud van de klimgebieden. Met de klimjaarkaart draag je dus direct jouw steentje bij aan pacht, inrichting en onderhoud van de Belgische klimgebieden.

Controle

In de Belgische klimgebieden wordt regelmatig gecontroleerd of de bezoekers ook daadwerkelijk lid zijn van een klim- of bergsportfederatie. In het geval van NKBV-leden wordt gecontroleerd of ze ook beschikken over een klimjaarkaart. Wanneer je klimt in een klimjaarkaartgebied moet je jezelf kunnen identificeren als NKBV-lid en kunnen laten zien dat je beschikt over een geldige klimjaarkaart.

Ga voor informatie over de aanschaf van de klimjaarkaart naar nkbv.nl/aanvraag-kjk

Bergwandelen
Alpinisme
Sportklimmen

BUITEN KLIMMEN?

WEES EEN GOEDE GAST

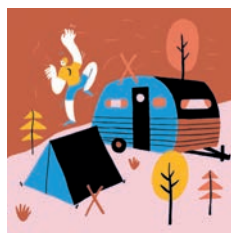
Klimgebieden liggen vaak in beschermde natuur. Klimmen staat hierdoor soms op gespannen voet met de wensen van natuurbeschermingsorganisaties of lokale bewoners. Wees een goede gast en voorkom conflicten.

Parkeer op toegestane plaatsen

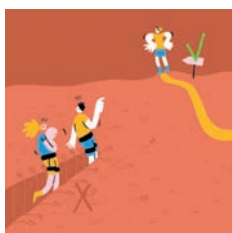
Blijf weg van kwetsbare natuur

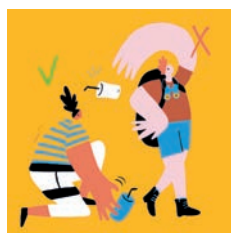
Kampeers op aangewezen plaatsen

Poets magnesium en tickmarks weg

Loop over toegestane paden

Ruim afval op

Meer weten?

Scan deze QR-code met je mobiele telefoon of kijk op nkbv.nl/buiten.

Bergwandelen
Alpinisme
Sportklimmen